
Protokoll

Regionstyrelsens arbetsutskott

---

26 november 2025

Regionstyrelsens arbetsutskotts protokoll

Plats och tid	Dagö, Rådhuset Visborg, 26 november 2025, klockan 09.00–15.00
Beslutande	Meit Fohlin (S), ordförande Andreas Unger (M), 1:e vice ordförande Johan Malmros (C), 2:e vice ordförande Filip Reinhag (S) Oscar Lindster (S) Eva Ahlin (C) Saga Carlgren (V)
Ersättare	Maya Arfvidson (MP)
Övriga	Stefan Hollmark, regiondirektör, RSF Helena Hagstedt, stadssekreterare, RSF, § 300-305, 318-334 Malin Dowglass, stadssekreterare, RSF Cajsa Örndén, stadssekreterare, RSF Anna Malm, kanslichef, RSF Marlene Bernfalk Karlsson, tf. ekonomidirektör, RSF, § 300-306 Henry Henziger, förvaltningscontroller, RSF, § 300-302 Per Wallstedt, fritidsstrateg, RSF, § 303 Annette Glover, projektsamordnare, RSF, § 304-305 Åsa Dammström, näringslivsstrateg, RSF, § 304-305, 309-314 Izabelle Bengtsson, säkerhetschef, RSF, §307 Karl Risp, enhetschef, RSF, § 308 Matilda Gränsmark, strateg, RSF, § 308, 318, 323-326 Elisabeth Jonsson Höök, samverkansledare, RSF, § 308 Jenny Iversjö, avdelningschef, SBF, § 309-311 Per Seigerlund, markingenjör, SBF, § 309-311 Malena Bendelin, enhetschef, RSF, § 312-317, 319-321 Maja-Malin Ekelöf, strateg, RSF, § 312-316, 319 Helena Andersson, ekostrateg, RSF, §317, 321, 323 Sebastian Bolander, kommunekolog, SBF, §317 Stefan Persson, regional utvecklingsdirektör, RSF, §318, 324-326 Stefaan de Maecker, enhetschef, RSF, § 318-326 Mats Eriksson, tf teknisk direktör, TKF, § 320-322 Max Sundberg Wallman, översiktsplanerare, SBF, § 323-325 Frida Brunner, enhetschef, SBF, § 324-325 Marie Flemström, enhetschef, RSF, § 328-333 Susanna Palomaa, enhetschef, RSF, § 328-334 Josefine Eriksson, projektledare, RSF, § 328-334

Datum för justering 2 december 2025

Paragrafer § 300–335

Paragraferna hanterades i följande ordning: § 300–317, 335, 319–325, 318, 326–334

Underskrifter Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför signaturer.

Sekreterare Cajsa Örndén

Ordförande Meit Fohlin

Justerare Eva Ahlin

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Regionstyrelsens arbetsutskott
Sammanträdesdag	2025-11-26
Protokollet anslås	2025-12-03
Anslaget tas ned	2025-12-29
Protokollets förvaringsplats	Regionstyrelseförvaltningen

Register

RS AU § 300	Intern kontrollplan regionstyrelsen 2026	7
RS AU § 301	Beslutsattester 2026 för regionfullmäktige, regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen samt regionövergripande verksamheten	9
RS AU § 302	Verksamhetsplan 2026 - RSF	10
RS AU § 303	Yttrande - Ny ishall i Visby	11
RS AU § 304	Ansökan om medel ur regionstyrelsens näringslivsanslag, 2026-2027 – Slite 2030	13
RS AU § 305	Guta-Plus Kapitaliseringsfond Science Park Gotland Invest AB - ansökan om medel för regionala utvecklingsåtgärder	14
RS AU § 306	Utvärdering och översyn av Almedalsveckans styrmodell i syfte att stärka det politiska engagemanget	16
RS AU § 307	Projekt - Skyddade utrymmen	19
RS AU § 308	Uppdrag. Förslag på åtgärder för att minska barnfattigdomen på Gotland	20
RS AU § 309	Markanvisningstävling Bunge	23
RS AU § 310	Markanvisning i Östergarn	26
RS AU § 311	Exploateringsavtal Tofta Rangstade 3:24 och Tofta Krokstade 1:56	29
RS AU § 312	Ekokommunpriset 2025 – Region Gotlands interna miljöpris	33
RS AU § 313	KFVA – Kommunala föreskrifter om användande av den allmänna VA-anläggningen	36
RS AU § 314	Arbetsmodell för landsbygdsutveckling	38
RS AU § 315	Länsplan för regional transportinfrastruktur 2026-2037	40
RS AU § 316	Konsekvensanalys kollektivtrafik	42
RS AU § 317	LONA Våtmark december 2025, ansökan om statligt stöd till Lokala Naturvårdsprojekt	43
RS AU § 318	Remiss. EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034	45
RS AU § 319	Remiss. Förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037	49
RS AU § 320	Remiss. Samråd för ut- och ombyggnad av hamnanläggning och anpassning av farled i Kappelshamn	51
RS AU § 321	Remiss. Förslag om mål för en effektiv energianvändning	55
RS AU § 322	Remiss. En ny lag om kommunal hamnverksamhet	57
RS AU § 323	Remiss. Förslag till riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft	59

RS AU § 324	Remiss. Förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen	82
RS AU § 325	Remiss. Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten	85
RS AU § 326	Remissvar. Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)	91
RS AU § 327	Revidering av regionstyrelsens sammanträdesplan 2026	93
RS AU § 328	Motion. Inför "Bysyklar" i Visby i samarbete med cykelhandlare och cykeluthyrare (bicyklar)	94
RS AU § 329	Motion. Inför kortare mandatperioder i nämnder och styrelser	96
RS AU § 330	Motion. Förbättring av språkbruket i Regionfullmäktige för ökad tillgänglighet och förståelse	97
RS AU § 331	Motion. Uppförandekod	98
RS AU § 332	Medborgarförslag - Tillgängliggöra samtliga ledamöters CV och utbildningsnivå på Region Gotlands hemsida.	99
RS AU § 333	Medborgarförslag - Regionens hemliga telefonnummer	100
RS AU § 334	Information. Värdskap Världens barn 2025	101
RS AU § 335	Regiondirektörens information	102

RS AU § 300 Intern kontrollplan regionstyrelsen 2026

Ärendenummer: RS 2025/21

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att fastställa intern kontrollplan för 2026.

Sammanfattning

Som ett led i arbetet med den interna kontrollen inom regionstyrelseförvaltningen arbetar förvaltningen systematiskt med riskanalyser av verksamheten. Riskanalyser sker i såväl lednings-, huvud-, och stödprocesser.

En bedömning har gjorts av risk utifrån sannolikhet att den inträffar (värde 1-4) och konsekvens om så sker (värde 1-4). Insatt i en matris genererar detta ett riskvärde som möjliggör en prioritering av risker. Risker hanteras i tre olika spår:

- Ingå i intern kontrollplan.
- Aktivitet i verksamhetsplaner.

Fråga att lyfta i budgetprocess

Förvaltningen har genomfört 87 riskanalyser. Av dessa uppvisar 16 en låg risk, 39 en medelrisk och 32 en hög risk.

Riskanalyser	Riskvärde			Totalt
	Låg	Medel	Hög	
2.1 Ledningsprocesser	1	14	6	21
2.2 Huvudprocesser	8	6	2	16
2.3 Stödprocesser	7	19	24	50
Totalt	16	39	32	87

I arbetet med framtagande av den interna kontrollplanen är det risker med medelrisk och hög risk som har satts i fokus. För att få mer fakta har sju risker bedömts vara aktuella för att hanteras i 2026 års interna kontrollplan. Sammantaget ger samtliga riskanalyser en bra grund för att utveckla verksamheten. Ett antal av riskerna kommer troligen att lyftas till diskussion i kommande dialoger kring behov av ytterligare resurser.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Henry Henziger, förvaltningscontroller, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Risikanalys och intern kontrollplan regionstyrelsen 2026
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 301   Beslutsattestanter 2026 för regionfullmäktige, regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen samt regionövergripande verksamheten

Ärendenummer: RS 2025/62

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- För regionövergripande verksamhet 2026 utses beslutsattestanter och ersättare enligt upprättat förslag (bilaga 1).
- För regionfullmäktige och regionstyrelse 2026 utses beslutsattestanter och ersättare enligt upprättat förslag (bilaga 2).
- För regionstyrelseförvaltningen 2026 utses beslutsattestanter och ersättare enligt upprättat förslag (bilaga 3).
- Regiondirektören bemyndigas att löpande under året utse attestanter och göra de förändringar som i övrigt är nödvändiga i attestförteckningarna på grund av exempelvis att medarbetare slutar och att nyanställningar sker.

Sammanfattning

Enligt riktlinjer för attest ska varje nämnd årligen utse personer med rätt att beslutsattestera eller vara ersättare för dessa. Nämnden kan delegera till tjänsteman att utse namngivna personer till beslutsattestanter. I bilagorna 1-3 redovisas förslag till beslutsattestanter 2026 för regionfullmäktige, regionstyrelse, regionstyrelseförvaltningen samt för regionövergripande verksamhet.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Beslutsattestanter 2026 - regionövergripande verksamhet
Bilaga 2 Beslutsattestanter 2026 - regionfullmäktige och regionstyrelse
Bilaga 3 Beslutsattestanter 2026 – regionstyrelseförvaltningen
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 302   Verksamhetsplan 2026 - RSF

Ärendenummer: RS 2025/63

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelseförvaltningens förslag till verksamhetsplan 2026 fastställs.

Sammanfattning

Verksamhetsplanen är framtagen utifrån Region Gotlands mål och budget som bland annat innehåller övergripande prioriteringar och mål, ekonomiska förutsättningar och uppdrag.

Syftet med verksamhetsplanen är bland annat att synliggöra hur förvaltningen ska arbeta med de övergripande prioriteringarna och målen.

Verksamhetsplanen, som har ett femårsperspektiv revideras årligen och fastställs av regionstyrelsen.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan 2026-2030 regionstyrelseförvaltningen
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 303 Yttrande - Ny ishall i Visby

Ärendenummer: RS 2022/1213

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen avger yttrande i enlighet med upprättat förslag

---

Sammanfattning

Regionfullmäktige fattade den 22 september 2025, § 139 beslut om att träffa avtal om att ingå proprieborgen med Visby Roma om totalt högst belopp om 264 mnkr. För full beslutsmening se bilaga 3. Beslutet har överklagats för laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725), KL, och region Gotland har förelagts att avge yttrande i målet. Yttrandet är framtaget i samverkan med PwC som har varit juridisk hjälp genom stora delar av ärendet. Förslag till yttrande bifogas.

Yttrandet beskriver sammanfattningsvis att Region Gotland anser att överklagandet av beslutet om borgen för uppförandet av ny ishall i Visby ska avslås. Regionen bedömer att beslutet ligger inom den kommunala kompetensen, har tillkommit i laga ordning och inte strider mot lag. Åtgärden bedöms främja ett tydligt allmänintresse inom idrotts- och fritidsområdet och är utformad med marknadsmässiga villkor, betryggande säkerheter och nyttjanderätt som säkerställer allmänhetens tillgång.

Den befintliga ishallen i Visby är närmare 50 år gammal och uppfyller inte längre de behov som finns. En ny ishall med två isytor är nödvändig för att möta det ökande behovet av istider. Visby Roma Hockeyklubb har säkerställt möjlighet till extern lånefinansiering för byggnationen, under förutsättning att Region Gotland ställer ut borgen. Regionen har tagit fram en kriterielista för lånefinansiering vid idrottsanläggningar, och föreningen uppfyller samtliga krav: projektet bedöms som angeläget, ekonomiskt hållbart och av betydelse för allmänheten.

PwC har genomfört en extern riskanalys som bekräftar att borgenslösningen är att föredra framför ett direkt lån. Regionfullmäktige beslutade därför att Region Gotland ska ingå proprieborgen upp till 264 miljoner kronor under högst 25 år, mot pant i anläggningen, marknadsmässig borgensavgift och ett nyttjanderättsavtal som garanterar tillgång för skolor, föreningsliv och allmänhet.

Klaganden har inte presenterat några konkreta omständigheter eller bevis som visar att beslutet skulle vara olagligt. Den komplettering som inkommit efter överklagandefristens utgång kan enligt lag inte beaktas. Regionen framhåller även att beslutet inte innebär ett otillåtet statsstöd, då det är förenat med marknadsmässiga villkor och ekonomisk riskfördelning.

Enligt gällande rättspraxis ligger det inom den kommunala kompetensen att främja idrotts- och fritidsverksamhet, inklusive finansiering eller borgensåtaganden för idrottsanläggningar. Invändningar om ekonomisk lämplighet faller utanför laglighetsprövningen.

Yttrandet innehåller referenser till bilagor som även skickas med inom detta ärende.

Då regionen är förelagd att avge yttrande senast 10 december 2025 föreslås paragrafen justeras direkt.

Bedömning

Förvaltningen ser att yttrandet bör godkännas för inskickning till Förvaltningsrätten gällande ovan behandlad överklagan.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Per Wallstedt, fritidsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Föreläggande från Förvaltningsrätten i Stockholm 2025-10-20

Komplettering från Förvaltningsrätten i Stockholm 2025-10-24

Förslag till yttrande

Bilaga 1. Kriterier och processbeskrivning

Bilaga 2. Riskanalys och genomgång borgensförbindelser

Bilaga 3. RF § 139 2025-09-22

Bilaga 4. Anslagsbevis

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 304   Ansökan om medel ur regionstyrelsens näringslivsanslag, 2026-2027 – Slite 2030

Ärendenummer: RS 2025/2111

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Bedömning

Näringslivsanslaget bör användas för att finansiera detta arbete eftersom det direkt berör Gotlands framtida näringslivsklimat. Genom att investera i samordning och strategisk utveckling kan vi skapa förutsättningar för nya företag, stärkt lokal ekonomi och ett attraktivt Slite – både för boende, besökare och investerare.

Finansieringen kommer användas till projektledare och andra kostnader för Slite 2030 som planeras ske i samverkan med Region Gotland, lokala utvecklingsaktörer, näringsliv och medborgare i Slite.

Kostnads- och finansieringsbudget perioden 2026-01-01—2027-12-31

Kostnader	2026	2027	Totalt
Personal	400 000	400 000	800 000
Möteskostnader	50 000	50 000	100 000
Resor och logi	50 000	50 000	100 000
Summa kostnader	500 000	500 000	1 000 000
Finansiering			
Region Gotland, Näringslivsanslag	500 000	500 000	1 000 000
Summa finansiering	500 000	500 000	1 000 000

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Annette Glover, projektsamordnare och Åsa Dammström, näringslivsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att revideringar ska göras i underlaget utifrån arbetsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-04

RS AU § 305   Guta-Plus Kapitaliseringsfond Science Park Gotland Invest AB - ansökan om medel för regionala utvecklingsåtgärder

Ärendenummer: RS 2025/2126

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att finansiera Science Park Gotland AB:s projekt Guta-Plus Kapitaliseringsfond med 50 % av projektets faktiska kostnader, dock högst 2 miljoner kronor.
Medlen tas från regionala utvecklingsåtgärder, anslag 1:1, under perioden 2025-11-07—2025-12-31.
- Beslutet gäller förutsatt att övrig finansiering beviljas.

Sammanfattning

Kapitaliseringsfonden har som syfte att förstärka den befintliga Startupfonden inom Science Park Gotland Invest AB. Fonden skall vara marknadskompletterande och tillgodose regionala startups kapitalbehov i tidiga, riskfyllda och avgörande skeden där privata aktörer normalt sett inte agerar.

Resterande 2 000 000 kronor (50 %) av fondens totala kapitaltillskott om totalt 4 000 000 kronor finansieras av Länsförsäkringar Gotland.

Fonden ska förvaltas av Science Park Gotland Invest AB.

Bedömning

Projektet förväntas bidra till Agenda 2030 genom att primärt arbeta mot mål 5 Jämställdhet: En mer inkluderande och jämställd kapitalförsörjning där män och kvinnor ges lika möjligheter att få tillgång till riskvilligt kapital.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att projektet Guta-Plus överensstämmer med prioritering *Stärk och utveckla näringslivet* i den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att projektet bidrar till att uppnå följande mål i Genomförandeprogram för näringslivets förutsättningar och innovation: *Den regionala innovationskapaciteten är stärkt.*

Hållbarhetsaspekterna är integrerade i fondens investeringsprocesser. Vid bedömning om vilka företag som kan få medel från fonden tillämpas kriterier som prioriterar företag med hållbara produkter, tjänster eller affärsmodeller i linje med Gotlands klimatmål och ambition kring energiomställning.

Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att projektet Guta-Plus Kapitaliseringsfond bör prioriteras.

Villkor

För beslut gäller bestämmelserna i Förordning (2003:596) om bidrar för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken samt Allmänna villkor.

Särskilda villkor

Beslutet gäller förutsatt att övrig finansiering beviljas och att Region Gotland fortsatt tilldelas medel för regionala utvecklingsåtgärder.

Projektet ska i all sin externa kommunikation informera om att insatserna är delfinansierade av Region Gotland. Region Gotlands logotyp ska finnas med på allt tryckt material, på hemsidor, i annonser och i alla sociala medier som projektet tar fram. Region Gotland logotyp ska vara synlig för besökare i anslutning till den lokal som projektägare nyttjar. Region Gotlands medfinansiering ska omnämnas vid intervjuer i sociala medier, tidningar, radio och TV.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Annette Glover, projektsamordnare och Åsa Dammström, näringslivsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Ansökan inkom 2025-11-07

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 306   Utvärdering och översyn av Almedalsveckans styrmodell i syfte att stärka det politiska engagemanget

Ärendenummer: RS 2025/2056

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regiondirektören får i uppdrag att genomlysna nuvarande styrmodell för Almedalsveckan, inklusive Instruktion för regionstyrelsen beredande organ.
- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram strategier för Almedalsveckan 2027–2032, särskilt ska följande aspekter beaktas:
  - Hur Almedalsveckans roll som Sveriges viktigaste demokratiarena kan stärkas.
  - Hur den långsiktiga politiska förankringen, både lokalt och nationellt, kan utvecklas för att säkerställa ett fortsatt brett politiskt engagemang.
- Uppdragen ska återrapporteras senast 31 oktober 2026.

Sammanfattning

Under pandemin gjordes en genomlysning av styrmodellen för Almedalsveckan i syfte att stärka och förtydliga den politiska förankringen och stärka engagemanget. I och med denna genomlysning knöts det då nya rådet (Almedalsrådet) närmare regionstyrelsen genom att det blev ett beredande organ. Samtidigt bildades ett nytt råd (Programrådet) som bestod av representanterna från Almedalsrådet samt representanter partiernas ledningar, förslagsvis partisekreterare eller motsvarande.

Denna nya modell har nu varit styrande sedan 2022 och har i de flesta fall fungerat som planerat. Det finns dock ett par saker som behöver ses över och framför allt förtydligas. Dessa är hur Region Gotland fortsätter säkerställa det politiska engagemanget hela vägen upp till riksdagspartiernas ledningar samt förtydligande av gränssnittet mellan partierna på Gotland och riksdagspartierna.

Strategierna för Almedalsveckan har inte reviderats sedan de togs fram 2018. De var inte en del av översynen utan togs fram 2018, samtidigt som kriterierna för medverkan i det officiella programmet och på markplats beslutades.

Bakgrund

Styrningen utifrån den nuvarande beslutsmodellen- för Almedalsveckan har fungerat i stort sett som planerat. Det som föranleder ett beslut om ny översyn är de signaler Region Gotland får från riksdagspartierna om att det finns en otydlighet i planering och genomförande av partiernas medverkan samt den utmaning det visats sig i att få engagemang i Programrådet.

Programrådet:

Programrådet ska, i enlighet med instruktionen, bestå av ledamöter i Almedalsrådet och en representant från varje riksdagsparti, förslagsvis partisekreterare, kanslichef eller motsvarande. Detta innebär en grupp på 16-20 personer per möte.

Även namnet på denna grupp kan leda till förvirring eftersom det inte är ett råd för att sätta programpunkterna i det officiella programmet utan ska utgöra ett referensorgan till Almedalsrådet, där programrådet med sin sammansättning ska kunna säkra en bred politisk förankring såväl lokalt som nationellt. Programrådet ska stötta Almedalsrådet i frågor om långsiktig idéutveckling och säkra det politiska engagemanget.

Almedalsrådet:

Almedalsrådet är ett rådgivande och beredande organ till regionstyrelsen i ärenden rörande den årliga Almedalsveckan. Almedalsrådets huvudsakliga uppgift är att säkerställa partipolitisk förankring på nationell nivå så att partiledarnas medverkan garanteras.

Almedalsrådet ansvarar för att ta fram beslutsunderlag för officiella kriterier för medverkan i Almedalsveckans officiella program, kriterier för innehåll inom det avgränsade området i Almedalsparken (för vilket Region Gotland är arrangör) samt tidpunkt och schema för de politiska talen i Almedalen. De ärenden som Almedalsrådet behandlar bereds av tjänsteorganisationen inom regionstyrelseförvaltningen.

Almedalsrådets ordinarie ledamöter bör ha en central roll i respektive partis lokala distrikt på Gotland, exempelvis inneha rollen som ordförande. Detta har börjat luckras upp för vissa partier, vilka i stället för distriktsordförande väljer att lägga det på andra i partiet, detta kan vara en svaghet gentemot uppdraget.

Strategier:

I samband med översynen av styrmodellen gjordes inget med de strategier som gällt sedan 2018. Almedalsveckan har under dessa år förändrats, till viss del genom aktiva beslut och handlingar, till viss del av omvärldens påverkan. Därför kan det vara aktuellt att se över de strategier som sågs som vinnande för snart 8 år sedan, i syfte att möta framtiden och bidra till att Almedalsveckan fortsätter att upplevas relevant.

Bedömning

Den nuvarande modellen har fungerat bra för de beslut som legat på Almedalsrådet, men det har varit tungrott att arbeta utifrån vad instruktionen visar för Programrådet. Det behöver göras något för att säkerställa att riksdagspartierna även i fortsättningen vill vara engagerade i Almedalsveckan, att det finns tydliga gränsdragningar mellan de politiska grupperna som är involverade i planering och genomförande.

Efter pandemin stabiliserade sig kostnadsutvecklingen något, men det finns en farhåga att det intresse som finns från andra mer penningstarka organisationer kan riskera att civilsamhället och den offentliga sektorn trycks undan. Detta behöver fångas i bland annat strategierna.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar på tillägg i beslutspunkt 2 att ge regiondirektören i uppdrag att ta fram strategier för Almedalsveckan 2027-2032.

Särskilt ska följande aspekter beaktas:

- Hur Almedalsveckans roll som Sveriges viktigaste demokratiarena kan stärkas.
- Hur den långsiktiga politiska förankringen, både lokalt och nationellt, kan utvecklas för att säkerställa ett fortsatt brett politiskt engagemang.

Ordförande yrkar bifall till Johan Malmros tilläggsyrkande.

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Instruktion. Regionstyrelsens beredande organ RS 2020/1481

Minnesanteckning från Almedalrådet 2025-09-15

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 307   Projekt - Skyddade utrymmen

Ärendenummer: RS 2025/2032

Sammanfattning

Izabelle Bengtsson, säkerhetschef, regionstyrelseförvaltningen informerar om ärendet. Ärendet omfattas av sekretess.

RS AU § 308

Uppdrag. Förslag på åtgärder för att minska barnfattigdomen på Gotland

Ärendenummer: RS 2024/2217

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Vänsterpartiet motionerade 2022-12-12 om: ”Att uppdra åt barn och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt socialnämnden att kartlägga situationen och utreda hur de inom respektive nämnd samt gemensamt kan stärka och utveckla sitt arbete för att utjämna skillnader i barns ekonomiska uppväxtvillkor.” Motionen gick på underremiss till socialnämnden (SON), hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) och barn- och utbildningsnämnden (BUN). Socialförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen lämnade redovisning kring hur verksamheterna arbetar för att mildra konsekvenserna av barnfattigdom på Gotland och möta barnens behov av välfärd oaktat ekonomiska förutsättningar.

Regionfullmäktige behandlade ärendet i september 2024 (RF 2024-09-30, § 141) och formulerade följande uppdrag till regionstyrelsen:

”Motionen bifalls på så sätt att regionstyrelsen får i uppdrag att gemensamt med underlag från regionstyrelsen, socialnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden, barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden kartlägga situationen för barn på Gotland och utifrån det ta fram förslag på åtgärder för att minska barnfattigdomen på Gotland.”

En kartläggning har gjorts utifrån kontakt med olika verksamheter inom Region Gotland samt inom det gotländska civilsamhället i syfte att åskådliggöra några av de samhälleliga utmaningar som påverkar barnfamiljers ekonomiska utsatthet. Utifrån den inhämtade information belyses problematiken och därtill ges förslag på åtgärder.

En remissversion av rapporten *”Barnfattigdom på Gotland”* med kartläggning och förslag till åtgärder har hanterats på SON, BUN, GVN och HSN. Samtliga nämnder har ställt sig bakom beskrivningen och åtgärdsförslagen i rapporten. Efter remissrundan har ett antal förtydliganden gjorts och nyinkommen statistik har arbetats in.

Bedömning

Arbetet med att motverka barnfattigdom handlar om att bryta negativa mönster som ibland spänner över flera generationer, vilket kräver ett långsiktigt och strukturerat arbete. Då krävs åtgärder som både minskar fattigdomen och åtgärder som minskar fattigdomens effekter. För att minska effekterna av ekonomisk utsatthet och barnfattigdom är det inte alltid mest gynnsamt att

identifiera enkla och konkreta åtgärdsförslag, då konsekvenserna ofta har sitt ursprung i flera grundorsaker. Region Gotland har i sitt grunduppdrag redan i dagsläget arbetssätt och metoder för att minska effekterna av barnfattigdom. Utredarna har fastslagit tre förslag på åtgärder:

- Öka föräldrars möjlighet till egenförsörjning.
- Barnkonsekvensanalyser inför beslut.
- Kunskapshöjande åtgärder.

Att i denna kartläggning ange mer specifika åtgärder och arbetssätt bedöms som problematiskt, då den heltäckande bilden av förvaltningarnas grunduppdrag i kombination med behovsinventering hos målgrupperna inte går att överblicka i sin helhet.

Gällande åtgärdsförslaget *"Öka föräldrars möjlighet till egenförsörjning"* pågår strategiskt utvecklingsarbete som är inne i en egen beslutsprocess med konkreta förslag som går i linje med det som anförs i denna utredning ("En hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla" RS § 309 den 18 juni 2025, ärendet återkommer för beslut till budgetberedningen 2026).

I enlighet med rapporten behöver samtliga nämnder införa krav på barnkonsekvensanalyser i alla beslutsunderlag som rör barn och unga, varför detta föreslås.

Utredarna bedömer även att respektive nämnd och förvaltning bör erbjudas kunskapshöjande insatser kring barnfattigdomens konsekvenser. Detta i syfte att stärka ett gemensamt och kunskapsbaserat arbetssätt för att motverka barnfattigdom. Med detta som grund behöver respektive verksamhet identifiera vilka utvecklingsbehov som föreligger inom den egna förvaltningen.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter blev svensk lag 2020, Lag (2018:1197), i vilken Artikel 3 anger att: I alla åtgärder som rör barn ska i första hand det som bedöms vara barnets bästa beaktas.

2. Ekonomiskt perspektiv

Central för hela kartläggningen och dess åtgärdsförslag.

3. Barnperspektiv

Central för hela kartläggningen och dess åtgärdsförslag.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ensamstående föräldrar har större ekonomiska svårigheter än sammanboende. Enligt statistiska centralbyrån är tre fjärdedelar av ensamstående föräldrar kvinnor och en fjärdedel män.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

I kartläggningen framkommer identifierade skillnader för föräldrars möjlighet till egenförsörjning avseende barnfamiljer boende i stad eller på landsbygderna.

6. Klimat och miljöperspektiv

Har ej beaktats.

Ärendets behandling under mötet

Oscar Lindster (S) yrkar på följande uppdrag:

- Regionstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att utreda och återkomma med förslag på åtgärder inom nämndens verksamheter.

Meit Fohlin (S) önskar att tidsplanen för uppdraget i beslutspunkt 3 ses över.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att revideringar ska göras i underlaget utifrån arbetsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Rapport – barnfattigdom på Gotland daterad 31 oktober 2025

Barn- och utbildningsnämnden 2025-10-22, § 113

Hälso- och sjukvårdsnämnden 2025-10-22, § 93

Socialnämnden 2025-10-22, § 197

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 309 Markanvisningstävling Bunge

Ärendenummer: RS 2023/2415

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen godkänner återrappporteringen.
- Regionstyrelsen ger regiondirektören i uppdrag att fortsätta samverka med Länsstyrelsen för att kunna ansöka om statsstöd för att utveckla fastigheten Gotland Bunge Kronhagen 3:4.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutade 2024-03-05 att ge regiondirektören i uppdrag att utreda kostnad för sanering av förorenad mark samt undersöka möjligheten att söka ekonomiska medel för sanering av fastigheten Gotland Bunge Kronhagen 3:4. Regionstyrelsen gav samtidigt regiondirektören i uppdrag att annonsera fastigheten som kommande markanvisning på gotland.se.

Objektet har annonserats på regionens hemsida som kommande markanvisning. Förvaltningen har också arbetat med en kostnadsbedömning för att sanera fastigheten. Totalkostnaden bedöms uppgå till cirka 5,5-6,5 miljoner kronor.

Dialog har under en tid förts med Länsstyrelsen för att se vilken möjlighet det finns att söka bidrag för förorenad mark som Region Gotland äger och som regionen vill utveckla för bostäder.

Sanering inför bostadsbyggande regleras av förordningen (2022:98) om statligt stöd till sanering av förorenade områden. Eftersom bostadsbyggande betraktas som ekonomisk verksamhet kan finansiering endast ske via statligt stöd och inte statsbidrag.

Statligt stöd kan sökas när området är förorenat och inventerat som MIFO-riskklass 1–3, MIFO står för Metodik för Inventering av Förorenade Områden. Projektet ska inte vara ekonomiskt bärkraftigt utan statligt stöd och ansvar enligt 10 kap. Miljöbalken ska saknas helt eller delvis. Den värdeökning som en sanering medför ska ha bedömts av en auktoriserad fastighetsvärderare.

Region Gotland är huvudman och ansvarar för ansökan, upphandling och genomförande. Region Gotland måste stå för nödvändiga utredningskostnader och värdeökning, men med skälighetsbedömning till varje ansökan. Till ansökan ska en lönsamhetskalkyl och värdering bifogas enligt Naturvårdsverkets modeller. Länsstyrelsen prövar ansökan och skickar vidare till Naturvårdsverket för beslut.

Att sanera inför byggnation utan statsstöd är ofta inte ekonomiskt bärkraftigt, då saneringskostnaderna många gånger överstiger fastighetens marknadsvärde efter sanering. Statligt stöd är därför ett nödvändigt verktyg för att möjliggöra

ny bostadsbebyggelse på förorenad mark och samtidigt bidra till miljömålet om giftfri miljö.

För att ta nästa steg gällande berörd fastighet behöver regionen samverka med Länsstyrelsen för att kunna ansöka om statsstöd för att utveckla fastigheten Gotland Bunge Kronhagen 3:4.

Bedömning

Samhällsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen att regionstyrelsen kan godkänna återrapporteringen och ge regiondirektören i uppdrag att fortsätta samverka med Länsstyrelsen för att kunna ansöka om statsstöd för att utveckla fastigheten Gotland Bunge Kronhagen 3:4.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att förslaget följer gällande lagstiftning och regionens riktlinjer.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att ansökan om statsstöd behöver ske för att området ska kunna bebyggas. Kostnaderna för sanering bedöms överskrida fastighetens värde.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att förslaget är positivt utifrån barnperspektiv.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att förslaget inte har någon särskild påverkan på jämställdhetsperspektivet.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att förslaget bidrar till att möjliggöra fler bostäder på landsbygden.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att förslaget bidrar till miljömålet om giftfri miljö.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Jenny Iversjö, avdelningschef, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-03-05, §45

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

RS AU § 310 Markanvisning i Östergarn

Ärendenummer: RS 2022/820

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen godkänner återrapporteringen.
- Regionstyrelsen ger regiondirektören i uppdrag att fortsätta samverka med Länsstyrelsen för att kunna ansöka om statsstöd för att utveckla fastigheten Gotland Östergarn Ganne 1:28.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutade 2024-03-05 att ge regiondirektören i uppdrag att utreda kostnad för sanering av förorenad mark samt undersöka möjligheten att söka ekonomiska medel för sanering av fastigheten Gotland Östergarn Ganne 1:28. Regionstyrelsen gav samtidigt regiondirektören i uppdrag att annonsera fastigheten som kommande markanvisning på gotland.se.

Objektet har annonserats på regionens hemsida som kommande markanvisning. Förvaltningen har också arbetat med en kostnadsbedömning för att sanera fastigheten. Totalkostnaden bedöms uppgå till cirka 0,9-1,1 miljoner kronor.

Dialog har under en tid förts med Länsstyrelsen för att se vilken möjlighet det finns att söka bidrag för förorenad mark som Region Gotland äger och som regionen vill utveckla för bostäder.

Sanering inför bostadsbyggande regleras av förordningen (2022:98) om statligt stöd till sanering av förorenade områden. Eftersom bostadsbyggande betraktas som ekonomisk verksamhet kan finansiering endast ske via statligt stöd och inte statsbidrag.

Statligt stöd kan sökas när området är förorenat och inventerat som MIFO-riskklass 1-3, MIFO står för Metodik för Inventering av Förorenade Områden. Projektet ska inte vara ekonomiskt bärkraftigt utan statligt stöd och ansvar enligt 10 kap. Miljöbalken ska saknas helt eller delvis. Den värdeökning som en sanering medför ska ha bedömts av en auktoriserad fastighetsvärderare.

Region Gotland är huvudman och ansvarar för ansökan, upphandling och genomförande. Region Gotland måste stå för nödvändiga utredningskostnader och värdeökning, men med skälighetsbedömning till varje ansökan. Till ansökan ska en lönsamhetskalkyl och värdering bifogas enligt

Naturvårdsverkets modeller. Länsstyrelsen prövar ansökan och skickar vidare till Naturvårdsverket för beslut.

Att sanera en fastighet inför byggnation utan statsstöd är ofta inte ekonomiskt bärkraftigt, då saneringskostnaderna många gånger överstiger fastighetens

marknadsvärde efter sanering. Statligt stöd är därför ett nödvändigt verktyg för att möjliggöra ny bostadsbebyggelse på förorenad mark och samtidigt bidra till miljömålet om giftfri miljö.

För att ta nästa steg gällande berörd fastighet behöver regionen samverka med Länsstyrelsen för att kunna ansöka om statsstöd för att utveckla fastigheten Gotland Östergarn Ganne 1:28.

Bedömning

Samhällsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen att regionstyrelsen kan godkänna återrapporteringen och samtidigt ge regiondirektören i uppdrag att fortsätta samverka med Länsstyrelsen för att kunna ansöka om statsstöd för att utveckla fastigheten Gotland Östergarn Ganne 1:28.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att förslaget följer gällande lagstiftning och regionens riktlinjer.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att ansökan om statsstöd behöver ske för att området ska kunna bebyggas. Kostnaderna för sanering bedöms överskrida fastighetens värde.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att förslaget är positivt utifrån barnperspektiv.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att förslaget inte har någon särskild påverkan på jämställdhetsperspektivet.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att förslaget bidrar till att möjliggöra fler bostäder på landsbygden.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att förslaget bidrar till miljömålet om giftfri miljö.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Jenny Iversjö, avdelningschef, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-03-05, § 46

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

RS AU § 311   Exploateringsavtal Tofta Rangstäde 3:24 och Tofta Krokstäde 1:56

Ärendenummer: RS 2025/2117

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Upprättat exploateringsavtal avseende Tofta Rangstäde 3:24 och Tofta Krokstäde 1:56 godkänns.

Sammanfattning

Ett detaljplane förslag finns upprättat för Tofta Rangstäde 3:24 och Tofta Krokstäde 1:56. Planförslaget syftar till att tillskapa upp till 19 nya fastigheter för bostadsändamål på totalt ca 50 bostadsenheter i småhus, parhus och flerbostadshus. Planförslaget har varit på granskning och har justerats inför antagande av miljö- och byggnämnden, vilket kan ske när detta avtal godkänts av regionstyrelsen.

För att säkerställa genomförande av detaljplanen samt fullföljande av åtaganden har ett exploateringsavtal upprättats mellan Region Gotland och exploatören ”Båtahage AB”. Region Gotland kommer inte att vara huvudman för gator och övrig allmän platsmark. Exploatören projekterar, utför och bekostar anläggande av gata inom exploateringsområdet och ansvarar för att gatan håller sådan standard att framkomligheten garanteras för sophämtning, räddningstjänst och dylikt. Exploatören förbinder sig att bekosta och anlägga erforderliga anordningar för dagvattenavledning.

Området ska ingå i verksamhetsområde och vatten och avlopp byggs ut av regionen.

Exploatören ansvarar för att gemensamhetsanläggning, marksamfällighet och samfällighetsförening bildas för de gemensamma anläggningarna och den allmänna platsmarken, alternativt att de ansluts till befintlig gemensamhetsanläggning. Ansökan om gemensamhetsanläggning för gator och dagvattenanläggningar ska av exploatören vara inlämnad till lantmäteriet senast 3 år från det att detaljplanen vinner laga kraft.

För säkerställande av genomförandet ska exploatören ställa en säkerhet i form av bankgaranti på 400 000 kronor.

Bedömning

Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att upprättat exploateringsavtal styr den fortsatta exploateringen av aktuellt område i enlighet med intentionerna i detaljplaneförslaget.

Samhällsbyggnadsförvaltningen förvaltningen har inget att erinra mot upprättat exploateringsavtal och föreslår regionstyrelsen att besluta om ett godkännande av detsamma.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att exploateringsavtalet är upprättat i enlighet med gällande riktlinjer för markanvisnings- och exploateringsavtal och har stöd i gällande lagstiftning.

2. Ekonomiskt perspektiv

För detaljplanen gäller enskilt huvudmannaskap och Region Gotland bär inga kostnader för utbyggnad av allmän plats.

Området kommer att ligga inom kommunalt verksamhetsområde för vatten- och spillvatten. Region Gotlands kostnader för utbyggnad täcks av anslutningsavgifter.

Exploatören har lämnat bankgaranti som säkerhet för de vitesklausuler som avtalet innehåller.

3. Barnperspektiv

Ej aktuellt.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Fler bostäder till landsbygden med potentiellt åretruntboende.

6. Klimat och miljöperspektiv

Dagvattenutredning har gjorts och med föreslagen dagvattenhantering uppnås kraven om rening och fördröjning enligt Region Gotlands dagvattenhandbok.

Skog kommer att tas ned och då träd binder koldioxid är detta negativt ur ett klimatperspektiv.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Jenny Iversjö, avdelningschef, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Exploateringsavtal

Förslag till detaljplan för Tofta Rangstäde 3:24 och Tofta Krokstäde 1:56

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

RS AU § 312   Ekokommunpriset 2025 – Region Gotlands interna miljöpris

Ärendenummer: RS 2025/1995

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att 2025 års Ekokommunpris går till Almedalsveckan.

Sammanfattning

Ekokommunpriset delas år 2025 ut för tjugoundra gången. Vid bedömningen av nominerade kandidater läggs stor vikt vid att priset ska stimulera andra till engagemang och skapa intresse för systematiskt miljöarbete.

Bedömning

Som reglerna är utformade måste man ha ett eget aktivt miljöarbete som innebär minskad miljöpåverkan. Detta miljöarbete ska kunna följas med miljönyckeltal eller någon annan form av miljöredovisning som visar hur arbetet går från år till år. Miljöarbetet ska också kommuniceras i någon form.

Generellt har få kandidater de senaste åren formellt sett varit kvalificerade till priset. Vid bedömningen brukar därför även anledningen till att priset finns tas med i bedömningen, nämligen att priset ska stimulera andra till engagemang och skapa intresse för systematiskt miljöarbete.

Den gemensamma nämnaren mellan prisets syfte och de formella kriterierna är att man på något sätt kommunicerar vad man gör och varför. Internt inom Region Gotland, men gärna också externt.

Till årets pris nominerades fyra kandidater:

- Projektet ”Mattorget. Skippa engång – välj flergångs” under Almedalsveckan, där besökarna sedan 2024 kunnat äta på det så kallade Mattorget utan att använda engångsprodukter. I stället används flergångsprodukter som samlas in och diskas. Verksamheten är ett samarbete mellan många parter och koordineras av nominerade Almedalsveckan (Almedalskontoret på regionstyrelseförvaltningens kommunikationsavdelning tillsammans med teknikförvaltningens park- och trafikavdelning, enheten för offentlig plats och verksamhetsstöd).
- Enheten strategisk planering på samhällsbyggnadsförvaltningen och då specifikt Johanna Snöbohm och Evelina Lindgrens arbete med att lyfta 3-30-300-principen som ett verktyg i att skapa hållbara gröna tätorter. Boverket beskriver principen som att alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats, att varje stads kvarter ska ha minst 30 procents krontäckningsgrad och att alla innevånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

- Projektavdelningens hållbarhetsgrupp inom teknikförvaltningen som arbetat fram en rutin för masshantering. Massor är jord- och bergmaterial som uppstår när man exploaterar, bygger, underhåller och förvaltar infrastruktur i samhällsbyggnadsprojekt. Att bryta nya massor och forsla bort de som uppstår i projekt är kostsamt och genererar stor påverkan på både klimat och miljö. Rutinen beskriver Regionens olika verksamheters roller och ansvar i strävan efter en mer cirkulär masshantering.
- Daglig verksamhet vid socialförvaltningen. Daglig verksamhet bidrar till att ge personer med funktionsnedsättning en meningsfull sysselsättning och en möjlighet att bli delaktig i samhället. Tydligaste kopplingen till miljövinster finns sannolikt inom Återbruket, menar nomineringen, där Verkstan i Klintehamn, Navet i Hemse och framför allt Överskottet i Visby genom samarbetet med återvinningscentralerna återbrukar det som allmänheten lämnar in.

2025 års nomineringar visar verkligen på bredden i Region Gotlands verksamhet och på att det finns kopplingar till miljöarbetet i de mest skilda delar.

Tre av fyra nomineringar gäller arbetsställen som tidigare fått Ekokommunpriset. Projektavdelningen på teknikförvaltningen fick priset så sent som 2019 för sitt arbete med ombyggnad samt omgestaltung av Sävhuset. 2012 fick kansliet för Almedalsveckan inom dåvarande serviceförvaltningen priset för sitt arbete med att göra Almedalsveckan till ett grönnare evenemang. 2010 fick returgrupperna i Slite och Visby inom avdelningen för daglig verksamhet på socialförvaltningen priset för sitt arbete med att både utveckla goda rutiner för insamling av återvinningsmaterial och genomföra det praktiska insamlingsarbetet.

Det finns ingen regel som säger att man inte kan få priset flera gånger. I de fall där så har skett, har det av naturliga skäl varit nya insatser som nomineras, även om arbetsstället varit det samma. Hittills har GotlandsHem och teknikförvaltningens fastighetsavdelning erhållit Ekokommunpriset två gånger.

Efter sedvanliga överläggningar i beredningsgruppen föreslås regionstyrelsen att, i mycket stark konkurrens denna gång, utse Almedalsveckan och deras projekt *"Mattorget. Skippa engång – välj flergångs"* som mottagare av 2025 års Ekokommunpris. Projektet är som nämnts ovan ett samarbete mellan Almedalskontoret på regionstyrelseförvaltningen och enheten för offentlig plats och verksamhetsstöd på teknikförvaltningen.

Almedalskontoret har drivit ett aktivt arbete för att göra Almedalsveckan mindre miljöbelastande under många år och ständigt tagit nya steg. Det är ingen slump att de redan 2012 tilldelades Ekokommunpriset för sin systematik i arbetet.

Med flergångssystemet för tallrikar och bestick på mattorget har man nu, tillsammans med enheten för offentlig plats och en rad andra samarbetspartners, genom praktisk handling tagit ytterligare ett steg och visat att det går att kraftigt reducera mängden engångsmaterial i samband med måltider även vid stora evenemang.

Av nomineringen framgår att satsningen började 2022 och att man följt och dokumenterat vilken miljöeffekt systemet gett år från år.

Almedalskontoret har naturligtvis en stor fördel av att kännedomen om deras miljöarbete mer eller mindre automatiskt får stor spridning, eftersom oftast både arrangörer och de många besökarna tar del av dem. Genom att Almedalsveckan själva eller någon av deras många externa samarbetspartners – som inte får glömmas bort i sammanhanget – också medverkar på seminarier och berättar om satsningarna stärks kunskapsspridningen ytterligare.

Nomineringen innehåller med andra ord fakta som visar att prisets kriterier kring att man ska ha genomfört åtgärder och följt miljönyttan/utvecklingen över tid, helst via nyckeltal eller liknande, och att man också informerat internt och externt, är uppfyllda.

Regionstyrelseförvaltningens föreslår därför regionstyrelsen att utse Almedalsveckan (Almedalskontoret på regionstyrelseförvaltningen tillsammans med teknikförvaltningens enhet för offentlig plats och verksamhetsstöd) som mottagare av 2025 års Ekokommunpris på 10 000 kronor med följande motivering:

"För sitt systematiska arbete med flergångshanteringen på Mattorget i Almedalsområdet, som på ett praktiskt och pedagogiskt sätt för samman samarbetspartners, entreprenörer och besökare i ett fungerande cirkulärt system som minskar Almedalsveckans miljöbelastning."

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 313   KFVA – Kommunala föreskrifter om användande av den allmänna VA-anläggningen

Ärendenummer: RS 2025/1928

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att godkänna KFVA, *Kommunala föreskrifter om användande av den allmänna VA-anläggningen*, och överlämna föreskrifterna till regionfullmäktige för fastställande.

Sammanfattning

Svenskt Vatten har tagit fram förslag på namnändring på den reglerande författningen *Allmänna bestämmelser för vattentjänster* (ABVA). Det nya namnet som föreslås är *Kommunala föreskrifter om användningen av den allmänna VA-anläggningen* (KFVA) och ändringen syftar till att förtydliga att det är fråga om föreskrifter som beslutas av regionfullmäktige och inte sådana allmänna bestämmelser som tidigare meddelades av huvudmannen.

Hänvisning till Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV).

Denna föreskrift ersätter tidigare ABVA beslutad i regionfullmäktige 2021-06-21, § 102.

Bedömning

Teknikförvaltningen föreslår att KFVA antas med motiveringen att de kommunala föreskrifterna om användningen av den allmänna VA-anläggningen uppdateras till gällande standard och blir tydligare för VA-abonnenter/fastighetsägare.

Kommunala föreskrifter om användande av den allmänna VA-anläggningen reglerar VA-huvudmannens och VA-abonnentens rättigheter och skyldigheter gentemot varandra. När en VA-abonnent tecknar sig för allmänna VA-tjänster så förbinder man sig att följa KFVA.

Regionstyrelseförvaltningen delar teknikförvaltningens syn i denna fråga och föreslår regionstyrelsen att godkänna KFVA, *Kommunala föreskrifter om användande av den allmänna VA-anläggningen*, och överlämna föreskrifterna till regionfullmäktige för fastställande.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Tekniska nämnden 2025-09-17, § 165

Bilaga. Kommunala föreskrifter om användningen av den allmänna
VA-anläggningen, KFVA

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-22

RS AU § 314   Arbetsmodell för landsbygdsutveckling

Ärendenummer: RS 2021/1455

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen godkänner informationen om utvärderingen av arbetsmodellen för landsbygdsutveckling.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutade 2022 att införa en arbetsmodell för landsbygdsutveckling med syftet att stärka den platsbaserade utvecklingen i hela regionen. Modellen består av fyra verktyg: landsbygdsperspektivet i hållbarhetssäkring, forum för landsbygdsutveckling, förbättringsdialoger och lokala utvecklingsplaner. Arbetet har bidragit till en ökad medvetenhet om geografiska skillnader och har stärkt dialogen mellan Region Gotland och lokala utvecklingsaktörer.

Utvärderingen visar att grunden är lagd för att landsbygdsperspektivet ska kunna få genomslag i styrning och planering. Ett fortsatt utvecklingsområde är att säkerställa en mer likvärdig tillämpning av landsbygdsperspektivet i hållbarhetssäkringen i hela organisationen.

Utvärderingen visar också att arbetssätten för samverkan – särskilt förbättringsdialogerna och lokala utvecklingsplaner – har skapat värdefulla insikter och gemensamma prioriteringar, men att arbetet hittills varit varierande och ofta projektbundet. För att stärka långsiktigheten och skapa mer konsekventa processer för gemensam planering och uppföljning utvecklas dessa arbetssätt nu vidare inom ramen för SAMLA, där Region Gotland, lokala utvecklingsaktörer och näringslivet tillsammans tar fram former för kontinuerlig samverkan och gemensam prioritering i serviceområdena.

Bedömning

Arbetet enligt arbetsmodellen för landsbygdsutveckling bidrar till målen i Regional utvecklingsstrategi Vårt Gotland 2040, särskilt målinriktningen ”Hela Gotland – land och stad tillsammans” och målet om goda livsmiljöer och förutsättningar för hållbar utveckling i hela regionen. Det ligger även i linje med Genomförandeprogrammet för näringslivets förutsättningar och innovation 2022–2027, där ett av huvudmålen är att det ska finnas goda förutsättningar för hållbar platsutveckling i bygder över hela Gotland.

Utvärderingen visar att landsbygdsperspektivet integreras i allt fler strategiska beslutsunderlag och processer. För att perspektivet ska få fullt genomslag behöver tillämpningen bli mer likvärdig och kopplad till Region Gotlands styrmodell, så att analys, planering och uppföljning sker samlat och återkommande.

Forum för landsbygdsutveckling, förbättringsdialoger och arbetet med lokala planer och prioriteringar har stärkt samverkan och ömsesidig förståelse mellan regionen och lokala aktörer. Inom ramen för SAMLA utvecklas nu dessa arbetssätt vidare med fokus på långsiktiga samverkansformer och gemensamma prioriteringar för varje serviceområde, där roller, ansvar och uppföljning tydliggörs i ett arbete som sker tillsammans över tid.

Sammantaget bedöms grunden enligt arbetsmodellen för landsbygdsutveckling vara etablerad. Det fortsatta arbetet inom SAMLA, där Region Gotland och lokala utvecklingsaktörer gemensamt utvecklar struktur och arbetssätt, är avgörande för att öka genomslaget i ordinarie styrning och säkerställa långsiktighet i utvecklingen av hela Gotland.

Mot denna bakgrund föreslås att regionstyrelsen beslutar att godkänna informationen om utvärderingen av arbetsmodellen för landsbygdsutveckling.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Åsa Dammström, näringslivsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Utvärdering av arbetsmodell för landsbygdsutveckling
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 315   Länsplan för regional transportinfrastruktur 2026-2037

Ärendenummer: RS 2024/2477

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att *Förslag till Länsplan för regional transportinfrastruktur 2026–2037* godkänns och överlämnas till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Sammanfattning

Som en del i den statliga infrastrukturplaneringen tar alla län vart fjärde år fram länsplaner för regional transportinfrastruktur. Länsplanen sträcker sig över tolv år och innehåller dels investeringar i den statliga infrastrukturen, dels medfinansiering av kollektivtrafikinvesteringar och åtgärder på det kommunala gatunätet som rör miljö, trafiksäkerhet, cykel- och gångtrafik. För Gotlands län är det Region Gotland som ansvarar för att upprätta och fastställa länsplanen.

Enligt regeringens direktiv ska länsplanen redovisas till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) senast den 20 januari 2026. Förslaget ska då vara remitterat och sammanställt. Därefter kommer regeringen att analysera länens förslag till åtgärder och fatta beslut om vilka definitiva ramar som tilldelas respektive länsplan. Efter regeringens beslut om ramar ska länsplaneupprättarna fastställa länsplanerna.

Regionstyrelsen beslutade 2025-09-02, § 339, att sända Gotlands Länsplan för regional transportinfrastruktur på remiss med remisstiden 2025-09-02 till 2025-10-28. Förslaget skickades till 53 remissinstanser. Förslaget har även funnits tillgängligt för allmänheten på Region Gotlands hemsida. 22 remissyttranden inkom, vilket har genererat ett antal förtydliganden i länsplanen. Två nya stycken har tillförts, avseende klimatanpassning respektive transportsystemets betydelse för beredskap. En omfördelning i den ekonomiska tabellen har genomförts mellan åtgärdsområde cykelutveckling och åtgärdsområde kollektivtrafik. Syftet med omfördelningen är att möjliggöra en högre upparbetning av planen liksom tillmötesgå synpunkter om behov av högre fördelning till kollektivtrafiken. Efter ändringen fördelas 10 procent av länsplanen till åtgärdsområde kollektivtrafik och knappt 40 procent av planen till åtgärdsområde cykelutveckling.

Alla ändringar sedan remissförslaget är markerade i gult i förslaget till länsplan. Remissinstansernas sammanfattade synpunkter och regionstyrelseförvaltningens kommentar finns i dokumentet *Remissammanställning Länsplan 2026–2037*.

Bedömning

Länsplanen ska lämnas till Regeringskansliet, remitterad och sammanställd, 20 januari 2026. För att detta ska vara möjligt behöver regionstyrelsen besluta om godkännande och överlämnande på sitt möte 8 december 2025.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Att upprätta och fastställa länsplanen ingår som en del i det regionala utvecklingsansvaret och finns reglerat i lagen om regionalt utvecklingsansvar.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att pengarna i länsplanen är viktiga för utvecklingen av Gotlands transportinfrastruktur. Förslaget till fördelning av länsplanemedel speglar i den mån det är möjligt den fördelning Trafikverket indikerat att de har möjlighet att genomföra under perioden.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att länsplanens fokus på åtgärder för förbättrad trafiksäkerhet och förbättrade möjligheter till cykling är positivt ur ett barnperspektiv.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att länsplanens fokus på åtgärder för förbättrad trafiksäkerhet och förbättrade möjligheter till cykling är positivt ur ett jämställdhetsperspektiv.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Medel i länsplanen fördelas till åtgärder över hela Gotland.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att länsplanens fokus på förbättrade cyklingsmöjligheter är positiva ur ett klimat- och miljöhänseende.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Maja-Malin Ekelöf, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Miljökonsekvensbeskrivning efter remiss

Förslag till Länsplan efter remiss

Remissammanställning Länsplan 2026–2037

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-12

RS AU § 316   Konsekvensanalys kollektivtrafik

Ärendenummer: RS 2025/2127

Sammanfattning

Ärendet utgår.

RS AU § 317   LONA Våtmark december 2025, ansökan om statligt stöd till Lokala Naturvårdsprojekt

Ärendenummer: RS 2025/2000

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att en ansökan, *Bevara myllrande våtmarker, BMV*, lämnas in i ordinarie ansökningsomgång 2025 om stöd till Lokala naturvårdsprojekt (LONA).
- Information om att handläggningen av LONA framgent hanteras av regioneekologer på samhällsbyggnadsförvaltningen tas emot.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen har på enhetschefsnivå kommit överens om att handläggningen av s k LONA-projekt numera omhändertas av regioneekologer på samhällsbyggnadsförvaltningen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår att en ansökan med ett våtmarksprojekt lämnas in till länsstyrelsen i Gotlands län senast den 9 december 2025.

Det har kommit in ett projektförslag. Det är ett samverkansprojekt mellan Region Gotland och en extern utförare, föreningen *Aquabrava*. Förvaltningen föreslår att regionstyrelsen ställer sig bakom förslaget.

Projektförslaget har en budget på **722 555** kr och ansökta stöd om **645 500** kr, för perioden 2026-2029. Region Gotlands del i projektet uppgår till 35 555 kr vilket täcker kostnaden för tidsåtgången för Regionens handläggare inom projektet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning och motivering av förslag till beslut är att det är värdefullt om de statliga LONA-medel som finns tillgängliga att söka för våtmarksåtgärder på Gotland, blir utnyttjade. Därför är förslaget att även vid detta ansökningstillfälle lämna in en ansökan.

Projektet bedöms gynna biologisk mångfald, vattenrening och naturrekreation. Effekter som är gynnsamma för Gotlands klimat och utveckling.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att den föreslagna ansökningen om LONA-medel ryms inom förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, LONA-förordningen. Det är bara kommuner som kan söka, men andra icke

vinstdrivande organisationer kan söka genom kommuner. Stödnivån kan vara upp till 90 procent för våtmarksprojekt.

2. Ekonomiskt perspektiv

Under projekttiden är Region Gotland ekonomiskt ansvarig för projekten gentemot länsstyrelsen. Projektmedel utbetalas från länsstyrelsen till regionen och mot rekvisition i efterskott från regionen till förening som driver projektet. Arbeten som utförs av entreprenörer upphandlas och betalas av Region Gotland.

3. Barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv

Projektet tillför ett långsiktigt pedagogiskt lärande med ett generationsperspektiv, samt avhandlar värderingar gällande jämställdhet och social delaktighet i förhållande till det naturbaserade vattensystemet.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Projektet rör mark i anslutning till odlingslandskapet, vilket bidrar till att stärka den biologiska mångfalden på landsbygden.

6. Klimat och miljöperspektiv

Projektets primära effekt bidrar till att bevara och stärka den artrikedom som finns i området. Åtgärderna bidrar också till att stärka landskapets förmåga att balansera vattenflöden både vid torka och riklig nederbörd.

Våtmarksrestaurering och anläggande av nya våtmarker är värdefulla åtgärder inom miljökvalitetsmålen; *Begränsad miljöpåverkan, God bebyggd miljö, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker samt Ett rikt växt och djurliv.*

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Sebastian Bolander, kommunekolog, samhällsbyggnadsförvaltningen och Helena Andersson, ekostrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

BMV bilaga Utkast Ansökan LONA registret 2025-11-10

BMV bilaga Karta med platser för åtgärderna 2025-10-31

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

RS AU § 318

Remiss. EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034

Ärendenummer: RS 2025/1897

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Regeringen har, genom Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, gett myndigheter, regioner och andra organisationer möjlighet att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till nya förordningar för programperioden 2028-2034. Förslaget innebär omfattande satsningar och betydande förändringar jämfört med nuvarande programperiod – inte minst i fråga om hur EU-finansieringen ska regleras och organiseras.

Huvudförslaget avser inrättandet av en ramförordning med grundläggande bestämmelser för en ny övergripande EU-fond och nationella och regionala partnerskapsplaner. Denna förordning ska utgöra ett gemensamt ramverk för flera politikområden som i dag regleras genom separata fonder, bland annat sammanhållnings-, jordbruks- och fiskeripolitiken. Ramförordningen kompletteras av ett antal sektorsspecifika förordningar.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att Region Gotland bör lämna yttranden på tre av dessa förordningar, vilka bedöms särskilt relevanta utifrån regionens roll som regionalt utvecklingsansvarig i Gotlands län. Dessa gäller huvudförordningen om de nationella och regionala partnerskapsplanerna och de sektorsspecifika förordningarna för den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Sammanhållningsfonden (CEF) och Interreg, samt den Europeiska socialfonden (ESF).

Regionstyrelseförvaltningen är sammantaget positiv till de sektorsspecifika förordningarna och välkomnar kommissionens ambition att förenkla regelverken, öka flexibiliteten och stärka synergier mellan fonder och program, men betonar samtidigt vikten av långsiktighet och ett tydligt regionalt inflytande i utformning, genomförande och uppföljning av partnerskapsplanerna.

Regionstyrelseförvaltningen är dock kritisk till att förslaget avseende de nationella och regionala partnerskapsplanerna saknar krav på regionala och territoriella kapitel, samt att den föreslagna prestationsbaserade utbetalningsmodellen kan missgynna mindre resursstarka aktörer och hämma innovation och utforskande satsningar. Därutöver efterfrågar förvaltningen en ökad myndighetssamordning mellan EU-fonder och den övriga nationella finansieringen, samt en tydligare hänsyn till öar och skärgårdar.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att följande förordningar är av särskilt vikt att svara på utifrån Region Gotlands roll som regionalt utvecklingsansvarig i Gotlands län:

- Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välstånd och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som del av den fond som inrättats genom förordning (EU) [...] [förordningen om Nationella och regionala partnerskapsfonden] och om fastställande av villkor för genomförandet av unionsstöd till regional utveckling 2028–2034 (COM/2025/552).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRPförordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034 (COM/2025/558).

Regionstyrelseförvaltningen har inför upprättandet av remissvaret fört dialog med Länsstyrelsen i Gotlands län och med närliggande regioner inom programområdet Småland och Öarna. Utifrån detta har regionstyrelseförvaltningen gjort en sammanvägd bedömning.

Regionstyrelseförvaltningen är positiv till de sektorsspecifika förordningarna som rör den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Sammanhållningsfonden (CEF) och Interreg, samt den Europeiska socialfonden (ESF).

Förvaltningen ser även positivt på kommissionens ambition att förenkla regelverken, öka flexibiliteten och skapa bättre synergier mellan olika program och fonder. En samlad fondstruktur kan under rätt förutsättningar ge bättre överblick, effektivare medelsanvändning och en smidigare koppling mellan olika politikområden. Ökad flexibilitet kan också göra det lättare att anpassa stöden till förändrade behov.

Samtidigt konstaterar regionstyrelseförvaltningen att en sådan struktur ställer stora krav på tydlig ansvarsfördelning, fungerande flernivå- och flerpartssamverkan och verklig regional delaktighet i alla delar av processen från planering till genomförande och utvärdering.

Regionstyrelseförvaltningen ser dock flera risker med huvudförordningen som rör de nationella och regionala partnerskapsplanerna. Den kanske största risken är att den regionala och lokala nivån riskerar att få minskat inflytande över hur EU-medlen används och att de regionala och lokala behoven åsidosätts för nationella prioriteringar.

Förslaget saknar ett obligatoriskt krav på att de nationella och regionala partnerskapsplanerna ska innehålla regionala och territoriella kapitel. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det finns en tydlig risk att den platsbaserade dimensionen försvagas, och att detta kan underminera förutsättningarna för en effektiv och ändamålsenlig implementering av fonden och programperioden som helhet.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer vidare att förslaget att slå samman flera tidigare separata politikområden – såsom sammanhållnings-, jordbruks-, fiskepolitiken – med politikområden som säkerhet, försvar, arbetsmarknad, bostäder och energi kan leda till att fondens syfte blir för brett. Detta kan leda till att vissa politikområden prioriteras bort till förmån för andra, och att den långsiktiga strategiska utvecklingen i samtliga politikområden som helhet försvagas.

Den föreslagna prestationsbaserade förvaltnings- och utbetalningsmodellen utgör också en risk. Modellen innebär att utbetalningar av EU-medel sker först när uppsatta delmål på nationell nivå uppnås. Risken för uteblivna medel eller återbetalningskrav måste enligt regionstyrelseförvaltningen bäras av den nationella nivån. Förvaltningen ser även en risk att den föreslagna prestationsbaserade modellen kan missgynna mindre resursstarka aktörer, samt minska incitamenten för mer innovativa eller utforskande satsningar.

Sammanfattningsvis ställer förslaget höga krav på att den nationella styrningen av myndigheter är välfungerande och att myndigheterna prioriterar flernivå- och flerpartssamverkan, där den regionala och lokala nivån inkluderas i alla steg av de nationella och regionala partnerskapsplanerna – från planering till genomförande och utvärdering.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att ett lyckat genomförande av de nationella och regionala partnerskapsplanerna förutsätter att regioner och kommuner involveras i hela processen och att den nationella nivån prioriterar flernivå- och flerpartssamverkan. Detta är avgörande för att säkerställa ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av planerna och programperioden som helhet. För Gotland är det även särskilt viktigt att öars och skärgårdars särskilda förutsättningar beaktas och ges utrymme i de nationella och regionala partnerskapsplanerna.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen beslutar att inlämna upprättat yttrande till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att revideringar ska göras i underlaget utifrån arbetsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Region Gotlands svar på ”Remittering av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028-2034”
2025-12-08

Begäran på svar om ”Remittering av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028-2034”,
Regeringskansliet 2025-09-25
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 319

Remiss. Förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037

Ärendenummer: RS 2025/1946

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Hösten 2024 presenterade regeringen sin infrastrukturproposition, med ekonomiska ramar för transportinfrastrukturen perioden 2026–2037. Trafikverket gavs därefter i uppdrag att ta fram förslag till nationell plan för transportsystemet, medan länsplaneupprättarna fick i uppdrag att ta fram länsplaner. Den 30 september 2025 redovisade Trafikverket förslag till nationell plan 2026–2037. Trafikverkets förslag gick samtidigt på extern remiss. Remissyttranden ska ha kommit in till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) senast den 30 december 2025. Under 2026 väntas regeringen besluta om den nationella planen.

Den nationella planen beskriver hur den statliga infrastrukturen ska underhållas och utvecklas under de kommande tolv åren. Medel fördelas till bland annat drift och underhåll på järnväg och på hela det statliga vägnätet, investeringar och trimningsåtgärder på statliga järnvägar och nationella stamvägar, liksom i sjöfart (farleder och slussar) och till länsplanerna.

Planförslaget omfattar 1 171 miljarder kronor. Planförslaget innebär en stor ökning av medel till vidmakthållandeåtgärder (drift och underhåll). Grunden läggs för att vara i kapp med det eftersatta underhållet på järnvägen till 2050. Vägnätets eftersatta underhåll åtgärdas redan under planperioden.

Nationella stamvägar och järnvägar finns inte på Gotland och därför har Gotland inte heller del av nyinvesteringar i nationell plan. Gotland tar däremot del av anslagen *Vidmakthållande väg*, *Regional plan* (länsplanerna) och *Trimnings- och miljöåtgärder*. Vad gäller vidmakthållande väg har Trafikverket kunnat genomföra mer vägunderhåll än någonsin på Gotland, både i år och framåt tack vare att anslagen utökats och kommer att utökas kraftigt i och med detta planförslag. I länsplaneomgång 2026–2037 utökas medlen i Gotlands länsplan från 279 miljoner kronor (länsplan 2022–2033) till 343 miljoner kronor. Det blir avräknat mot upparbetning av nuvarande plan 371 miljoner kronor. Gotlandstrafiken ligger idag i anslag 1:7 Trafikavtal, det vill säga utanför nationell plan.

Bedömning

I förslaget till yttrande framhålls framför allt följande synpunkter:

- Färjetrafiken till och från Gotland måste ses som en del i den nationella infrastrukturen och i nationell plan hanteras i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur.
- För att nå klimatmålet för transportsektorn hade Region Gotland önskat att staten ställt mer offensiva krav på omställning till förnybara bränslen i färjetrafiken till och från Gotland.
- Region Gotland är positiva till ett fokus på underhåll i nationell plan.
- Gotland behöver en ökad framdrift i länsplanarbetet genom mer medel och fler genomförda åtgärdsvalsstudier.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det skulle bidra till flera av effektmålen i RUS, exempelvis *God tillgänglighet och hållbara kommunikationer* och *Ett klimatneutralt Gotland*.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Maja-Malin Ekelöf, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att revideringar ska göras i underlaget utifrån arbetsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

Förslag till yttrande nationell plan 2026–2037 daterad 2025-12-08

Remiss. Förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037.

RS AU § 320

Remiss. Samråd för ut- och ombyggnad av hamnanläggning och anpassning av farled i Kappelshamn

Ärendenummer: RS 2025/1991

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att anta föreliggande förslag till yttrande för ingivande till Sjöfartsverket och Fortifikationsverket som Region Gotlands remissvar.

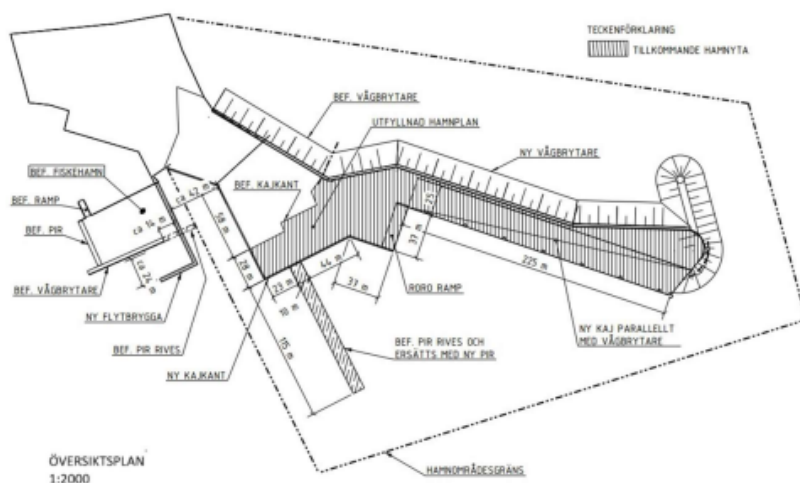

Sammanfattning

Fortifikationsverket och Sjöfartsverket planerar en omfattande ut- och ombyggnad av Kappelshamns hamn. Syftet är att anpassa hamnen för Försvarsmaktens behov och samtidigt skapa reservhamnskapacitet för Visby hamn. Projektet omfattar både byggnationer på land och muddring av hamn, vändzon och farled. Åtgärderna kräver tillstånd för vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken, och projektet bedöms medföra en betydande miljöpåverkan, varför en fullständig miljökonsekvensbeskrivning kommer att tas fram. Det planeras för att lämna in tillståndsansökan till Mark- och miljödomstolen 2026.

Region Gotland har beretts möjlighet att inkomma med ett remissyttrande i ärendet senast den 24 november 2025. För att möjliggöra politisk hantering har anstånd begärts, och beviljats, till 2025-12-09.

Den nuvarande hamnanläggningen är kraftigt skadad och har nyttjandeförbud. Den ska därför rivas och ersättas med nya kajer, pir och vågbrytare. Den nya vågbrytaren blir cirka 250 meter lång och kompletteras med en ny 225 meter lång kaj. Även småbåtshamnen söder om området påverkas genom rivning av en pir och anläggning av en ny flytbrygga. Se nedan illustration ur samrådshandlingen.

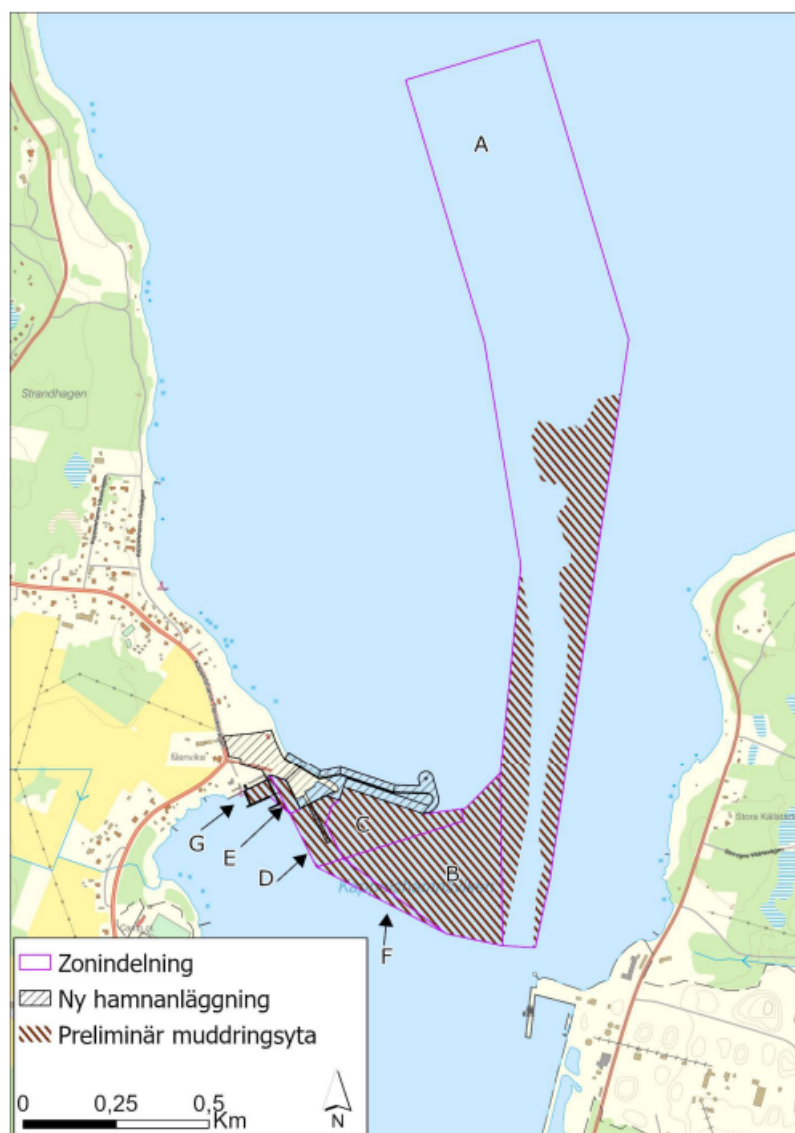

Figur 4. Illustration av den framtida utformningen av kajer, pir och vågbrytare.

Muddringen omfattar cirka 400 000 kubikmeter sediment, varav omkring 5 000 kubikmeter är förorenade (klass 4–5 enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder). Förorenade massor utreds för återanvändning i konstruktionen eller deponering. Resterande massor planeras dumpas till havs på särskilt utpekad plats. Arbetet förväntas ta fyra till sex månader och utföras under perioder med låg biologisk aktivitet. Se nedan karta ur samrådshandlingen som visar planerade muddringsåtgärder mm.

Området ligger inom riksintresse för totalförsvaret och sjöfarten samt i närheten av områden med riksintresse för friluftsliv. I samrådshandlingen görs bedömningen att närliggande Natura 2000-områden som Träskmyr och Hall- Hangvar inte kommer att påverkas. Hamnen kommer framledes att omfattas av skyddsobjekt enligt skyddslagen inom vilket allmänheten inte har tillträde. Detta medför att delar av det strandskyddade området, som omfattas av skyddsobjekt, framledes inte kan nyttjas av allmänheten på samma sätt som tidigare.

Förväntade miljöeffekter omfattar tillfällig grumling, buller och undervattensljud vid muddring och byggnation. Detta kan påverka fisk, marina däggdjur och fåglar, men bedöms vara tidsbegränsat och lokalt. Påverkan på naturmiljöer på land bedöms bli liten eftersom området redan är hårdgjort.

Figur 5. Karta som översiktligt visar planerade åtgärder.

Sjöfartsverket och Fortifikationsverket anger att projektet väntas ha positiv långsiktig effekt för totalförsvaret och för Gotlands transportförsörjning, samtidigt som miljöpåverkan bedöms hanterbar med rätt försiktighetsåtgärder.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning ur ett regionalt utvecklingsperspektiv är att förslaget kan innebära vissa positiva effekter för Gotland. Den planerade ut- och ombyggnaden stärker Gotlands infrastruktur och beredskap, vilket gynnar både uppbyggnaden av det militära och civila försvaret på Gotland och Gotlands utveckling i stort. En fungerande reservhamn innebär ökad robusthet i transportförsörjningen, särskilt vid störningar i färjetrafiken, vilket är viktigt för Gotlands tillgänglighet, försörjning och näringslivets konkurrenskraft.

Ett genomförande av projektet kan också stimulera viss lokal sysselsättning och skapa efterfrågan på entreprenader, logistik och service under byggtiden. På längre sikt kan förbättrad hamninfrastruktur bidra till ökade investeringar och etableringar inom logistik, energi, försvar och industri, vilket stärker Gotlands strategiska roll i Östersjöregionen.

Samtidigt finns potentiella utmaningar och målkonflikter. Området är känsligt ur miljö- och friluftslivssynpunkt, och byggnation och muddring kan tillfälligt påverka rekreation, fiske och turism. Balansen mellan totalförsvarets behov, civila funktioner och miljöhänsyn är därför viktigt att beakta.

I områdets absoluta närhet finns kommunala vatten- och avloppsanläggningar i form av pumpstation och ledningsnät. Det är viktigt att hänsyn till dessa tas under såväl byggnation som senare drift. När det gäller förorenade massor som planeras att deponeras eller användas i konstruktionen, vill regionstyrelseförvaltningen särskilt understryka att Gotlands berggrund och grundvatten är mycket känsliga för påverkan och att hanteringen av dessa massor därför måste ske med stor omsorg.

Regionstyrelseförvaltningens sammanfattande bedömning är att förslaget kan innebära positiva regionalekonomiska effekter och vara bidragande i skapandet av ett mer resiliellt samhälle, förutsatt att miljöskydd och lokal samverkan prioriteras. Skapandet av en reservhamn för Gotland kan stärka Gotlands långsiktiga hållbara utveckling och strategiska betydelse inom både transport, försvar och regional planering.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Malena Bendelin, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Samråd för ut- och ombyggnad av hamnanläggning och anpassning av farled i Kappelshamn, Sjöfartsverket och Fortifikationsverket, inkom 2025-10-08

Samrådsunderlag 2025-10-06

Yttrande 2025-12-08

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-05

RS AU § 321   Remiss. Förslag om mål för en effektiv energianvändning

Ärendenummer: RS 2025/2115

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att inge förslaget yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Sammanfattning

Regeringens förslag till ett nytt långsiktigt energipolitiskt mål för energieffektivisering är följande kvalitativa mål:

- Energianvändningen i Sverige ska vara effektiv och bidra till stärkt motståndskraft, konkurrenskraftiga energipriser, ett resurseffektivt energisystem och samhällets elektrifiering. En effektiv energianvändning ska innebära god hushållning av energiresurser, utjämning av effekttoppar samt ökad förmåga till efterfrågefleksibilitet och energilagring.

Avsikten är att för det nya målet ska Energimyndigheten ta fram indikatorer som bland annat visar utvecklingen i Sverige i förhållande till EU:s energimål. I den remitterade promemorian motiveras det nya målet genom att det breddar perspektivet på effektiv energianvändning och bidrar till genomförandet av de övriga nationella målen för både energipolitiken och klimatpolitiken. Vidare anges bland annat att externa faktorer utanför energiområdet i så liten omfattning som möjligt ska påverka måluppfyllelsen.

Målförslaget skiljer sig från EU:s specifika effektiviseringsmål. Samtidigt är målet kopplat till det pågående införandet i svensk lagstiftning av det sedan 2023 gällande *Energieffektiviseringsdirektivet (EED)*. Regionstyrelseförvaltningen instämmer i flertalet av de motiv som anges i remitterad promemoria och regeringens bedömning att det behövs ett nytt effektiviseringsmål.

Förvaltningens bedömning är dock att det kan bli problematiskt på sikt att sakna nationella mål som tydligare ansluter till unionsgemensamma mål, vilket uttrycks i förslaget till yttrande.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att ett nytt energieffektiviseringsmål behövs, bland annat då Sveriges mål inte längre är i linje med EU:s mål, vilket var en beslutsgrund när det antogs av riksdagen. Vidare är bedömningen att det nya förslaget anger goda övergripande målsättningar i fråga om element som energisystemet ska innehålla, men också mer komplexa målbilder av att det ska gynna elektrifiering och ge konkurrenskraft, samtidigt som energianvändningen ska vara flexibel och

anpassas efter tillgång. Målbeskrivningen är inte entydig. Förslaget saknar hittills mått som visar när de olika delarna är uppnådda, helt eller delvis. Sveriges bidrag till EU:s energieffektiviseringsmål framgår inte alls av det mål som nu föreslås.

Förvaltningens bedömning är att det kan bli problematiskt på sikt om Sverige inte kan visa en tydligare ambition för sitt nationella bidrag till det EU-gemensamma målet, än genom uppföljning via indikatorer. I promemorian framgår att ett energieffektiviseringsmål inte bör motverka industrins gröna omställning genom elektrifiering vilket inkluderar nyetablering av industrier. Målförslaget ger heller inget direkt stöd för att påskynda utvecklingen av de mer bränsle- och energieffektiva kärnreaktorer som benämns fjärde generationen, vilket kan ge inlåsningseffekter i äldre teknik. Det nämns heller inget om de för Gotland närliggande frågorna om hur energibehoven till CCS och vätgasproduktion kommer att bedömas enligt det nya målförslaget.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv
Bedömning är *ej aktuell* för remiss-ärenden.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Helena Andersson, ekostrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss. Klimat och näringslivsdepartementet, KN2025/02031,
inkom 2025-11-04

Upprättat förslag till yttrande 2025-11-10

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-13

RS AU § 322   Remiss. En ny lag om kommunal hamnverksamhet

Ärendenummer: RS 2025/2118

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Upprättat yttrande inges som Region Gotlands svar till Finansdepartementet med arbetsutskottets bifallna yrkanden.

Sammanfattning

Region Gotland mottog 2025-09-30 remissen "*Promemorian En ny lag om kommunal hamnverksamhet*". Regionstyrelseförvaltningen samordnar Region Gotlands svar, och tekniska nämnden har, som ansvarig facknämnd för hamnverksamheten, getts möjlighet att yttra sig om remissen som direkt berör förvaltningens verksamhet. Hamnavdelningen har varit delaktig i förvaltningens framttagande av svar på remissen. Region Gotland svarar som en helhet, och tekniska nämndens svar bidrar till helheten.

I promemorian föreslås en ny lag om kommunal hamnverksamhet. Förslaget lämnas för att de svenska bestämmelserna om kommunal hamnverksamhet ska anses vara förenliga med det EU-rättsliga statsstödsregelverket. När en kommun eller en region bedriver hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden ska den överlåta driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag (bolagiseringsskyldighet). Ett sådant bolag ska bedriva verksamheten på affärsmässiga grunder trots självkostnadsprincipen och förbudet mot att driva företag i vinstsyfte i kommunallagen (2017:725). Trots bolagiseringsskyldigheten får kommunen eller regionen bedriva hamnverksamhet som en del av den kommunala förvaltningen om hamnen främst nyttjas av lokala användare och verksamheten inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

En kommun eller en region som vid ikraftträdandet bedriver hamnverksamhet i egen regi i ett konkurrensläge på marknaden ska, förutsatt att verksamheten inte omfattas av undantaget från bolagiseringsskyldighet, senast före utgången av december 2027 överföra driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag. Alternativt ska kommunen eller regionen anordna verksamheten så att den inte snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen, till exempel genom att verksamheten i stället lämnas över till en privat utförare.

Bedömning

Förslaget i promemorian har direkt påverkan på den hamnverksamheten. Hamnavdelningen har tagit del av promemorian och bedömer att förslaget, om det genomförs, skulle innebära en bolagisering av hamnarna i Visby, Klintehamn och Slite – vilka utgör Region Gotlands strategiska hamnar.

Förslaget till ny lag om kommunal hamnverksamhet framstår som väl genomarbetat och ger en god överblick över de lagar, förordningar och principer som idag reglerar hamnverksamhet i förvaltningsform. Promemorian beskriver även tydligt vilka konsekvenser ett införande av den nya lagen skulle få.

De föreslagna tidsramarna – med ikraftträdande den 1 augusti 2026 och krav på bolagisering senast vid utgången av december 2027 – bedöms som rimliga.

Sammanfattningsvis bedömer Region Gotland att promemorian är väl genomarbetad och att den föreslagna tidsplanen är realistisk.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Mats Eriksson, tf teknisk direktör, teknikförvaltningen.

Ordförande yrkar att följande stycke tillförs i föreslaget yttrande:

"Regionen vill dock principiellt påtala att kravet på bolagiseringsskyldighet innebär ett intrång i det kommunala självstyret, då det begränsar kommunens möjlighet att själv välja organisationsform för sin verksamhet."

Ordförande ställer proposition på regionsstyrelseförvaltningens förslag med eget tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss - Promemorian En ny lag om kommunal hamnverksamhet,
inkom 2025-09-30

PM – ”En ny lag om kommunal hamnverksamhet”, inkom 2025-09-30

Teknikförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-07

Yttrande daterat 2025-12-08

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

RS AU § 323   Remiss. Förslag till riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft

Ärendenummer: RS 2025/1901

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Energimyndigheten håller under perioden 25 september till 18 december ett samråd gällande förslag till riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft och har remitterat förslaget till berörda myndigheter och aktörer som har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter. Respektive länsstyrelse är ansvarig för att sammanställa kommunernas svar på remissen.

Energimyndigheten har remitterat en sektorsbeskrivning för riksintresseanspråk för energiproduktion och energidistribution med kriterier samt en metodbeskrivning för framtagande av förslag till riksintresseanspråk på land och till havs. Till remissen hör även ett antal handlingar som beskriver respektive område. Energimyndigheten önskar få in synpunkter på sektorsbeskrivningen, inklusive kriterierna, samt på metoden och utformning av specifika områden, det vill säga riksintresseanspråk.

Sista dag för att lämna synpunkter på remissen till Energimyndigheten är den 18 december, och Länsstyrelsen i Gotlands län har begärt att Region Gotland inkommer med sitt yttrande senast den 10 december.

Remissvaret har tagits fram i samarbete mellan regionstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen.

På en övergripande nivå bedömer förvaltningen att Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk för vindkraft kan bidra till att uppnå målsättningarna och prioriteringarna i Region Gotlands regionala utvecklingsstrategi, Vårt Gotland 2040, om att Gotland ska gå före i klimat- och energiomställningen och bidra till ett mer robust energisystem och främja förutsättningarna för att kunna säkerställa en ö-drift. Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk bidrar till att stärka förutsättningarna för klimat- och energiomställningen på Gotland genom att dels utöka befintliga riksintresseområden för vindkraft, dels genom att tillföra nya riksintresseområden på land och till havs, vilket i sin tur kan stärka förutsättningarna för en framtida etablering av vindkraft på och runt Gotland. Förvaltningen bedömer emellertid att Energimyndighetens val av metod och kriterier för utpekande av riksintresseanspråken innebär att befintliga riksintresseområden för vindkraft minskar och i vissa fall helt utgår. Detta bedöms medföra en negativ påverkan på förutsättningarna för energi- och klimatomställning på Gotland. Därtill bedöms vissa föreslagna

riksintresseanspråk innebära en risk för intressekonflikter med annan markanvändning, där samexistens kan vara svåruppnåelig.

Förvaltningens bedömning av Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk framgår per område under rubriken *Förvaltningens bedömning*. Där framgår även en bedömning gällande de förändringar som förslaget innebär för vissa befintliga riksintresseområden för vindkraft. Se även *Bilaga – Bedömning av föreslagna riksintresseanspråk, kartor* för att ta del av en tillhörande analys som presenteras i form av kartor för respektive område. Se även *Bilaga - Karta över socknar som omfattas av Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk* för att ta del av områdenas geografiska utbredning i respektive socken.

Bedömning

Bakgrund

Energimyndigheten har i egenskap av riksintressemyndighet ansvar för att bedöma och peka ut mark- och vattenområden som är av riksintresse för energiproduktion och energidistribution enligt 3 kap. 8§ miljöbalken (1998:808). Enligt hushållsförordningen (1998:896) ska Energimyndigheten hålla sina utpekade riksintresseanspråk aktuella och uppdatera uppgifterna vid behov, eller minst vart åttonde år. Den senaste uppdateringen i riksintressen för vindbruk genomfördes enligt Energimyndigheten år 2013, samt 2015 då ett tilläggsbeslut togs för ett mindre antal områden. Energimyndigheten anger att riksintressen för vindbruk utgörs av områden som har särskilt goda förutsättningar för vindbruk ur ett nationellt perspektiv, för att de behövs för viktiga eller nödvändiga funktioner i samhället och/eller för en landsdels behov av viss energiproduktion.

Regeringen gav år 2024 Energimyndigheten ett uppdrag (KN2024/00663) för att dels kartlägga särskilt lämpliga områden för fossilfri energiproduktion och energidistribution samt dels att se över sina utpekade riksintresseanspråk. Den första delen av uppdraget redovisades enligt Energimyndigheten i oktober 2024, den andra delen av uppdraget ska i och med en förlängning av svarstiden redovisas den 25 mars 2026.

Riksintressen i kommunal planering

Boverkets vägledning gällande riksintressen anger att ett riksintresse är ett område med viktiga nationella värden och kvaliteter, som kan avse bevarande eller exploatering. I miljöbalkens tredje kapitel finns ett antal grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden av betydelse för vissa allmänna intressen. Dessa områden ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada de utpekade intressena. När riksintressemyndigheterna fattar beslut om att peka ut ett visst område som riksintresse sker detta enligt myndighetens bedömning, men beslutet har ingen rättsverkan. För att markera detta används ofta begreppet *riksintresseanspråk*. Riksintresseanspråk är inte rättsligt bindande, men är vägledande för den

beslutande myndigheten. Anspråken får rättslig betydelse först vid prövning av ändrad markanvändning.

Boverket anger vidare att bestämmelserna om riksintressen kan aktualiseras vid all planläggning enligt plan- och bygglagen, primärt vid översiktsplanering och detaljplanering, men även vid bygglovgivning och förhandsbesked i områden utanför detaljplan.

I handlingen *Sektorsbeskrivning för riksintresseanspråk för energiproduktion och energidistribution* anges att Energimyndigheten som ansvarig riksintressemyndighet ska hålla uppsikt över hushållningen med mark- och vattenområden i relation till dess riksintresseanspråk. Detta innebär att myndigheten behöver följa hur hushållningen med mark- och vatten utvecklas inom dess sektor. Energimyndigheten har som remissinstans möjlighet att utifrån värdebeskrivningarna för respektive område bedöma om riksintresseanspråket skadas på något sätt, exempelvis genom beslut som följer enligt plan- och bygglagen eller miljöbalken. I handlingen *Metod och resultat – Riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft* beskriver Energimyndigheten att påtaglig skada för riksintresse vindkraft utgörs av byggnationer som fysiskt hindrar utbyggnaden. Det kan även handla om andra intressen som inte kan samexistera med vindkraft. Det finns även vissa typer av samlokalisering som kan leda till synergieffekter, exempelvis genom att ansluta solceller, batterier eller annan energilagring till anläggningen eller dess elnätsanslutning.

Energimyndighetens remiss

Energimyndighetens remiss består av ett antal olika handlingar som finns att tillgå på myndighetens hemsida, där det även går att ta del av interaktiva kartor som visar de föreslagna riksintresseanspråkens geografiska utbredning för land- och havsbaserad vindkraft.

Efter samrådet kommer Energimyndigheten ta ställning till inkomna synpunkter och genomföra eventuella justeringar i föreslagna riksintresseanspråk. Inför ett eventuellt beslut om utpekande av riksintresseanspråk kommer ytterligare underlag tas fram i form av motiv för utpekandet, värdebeskrivning och en redogörelse av samrådet.

I handlingen *Sektorsbeskrivning för riksintresseanspråk för energiproduktion och energidistribution* beskriver Energimyndigheten värdet i och behovet av att staten pekar ut mark- och vattenområdesanspråk för energiproduktion- och distribution. Energimyndigheten har påbörjat arbetet med att se över befintliga riksintresseanspråk och analyserat möjligheterna att peka ut nya riksintresseanspråk. De utpekade riksintresseanspråken har, eller kommer att få, egna värdebeskrivningar som motiverar varför Energimyndigheten anser att området innehåller viktiga nationella värden. Myndigheten anger vidare att det är avgörande i identifieringen av riksintresseanspråken att det finns en risk för konflikt med annan markanvändning, för att det ska finnas ett behov av ett utpekande.

Energimyndighetens val av scenario

Energimyndigheten anger att ett av Sveriges energipolitiska mål kopplat till utvecklingen av elsystemet innebär en planering för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045. Vidare anges att omställningen till ett energisystem med nettonollutsläpp (klimatneutralt) bedöms, enligt Energimyndighetens långsiktiga scenarier, innebära ett ökat tryck på nyttjandet av inhemska resurser. Dels handlar detta om direkta markanspråk för utbyggnad av nödvändig infrastruktur, dels om indirekta markanspråk för utvinning och anrikning av nödvändiga metaller och mineraler för tillverkningen av infrastrukturen.

I handlingen *Metod och resultat – Riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft* anger Energimyndigheten att förslagen till riksintresseanspråk för landbaserad vindkraft har utgått från en utbyggnad som motsvarar 177 TWh elproduktion år 2045, enligt Energimyndighetens långsiktiga scenario *Internationell tillväxt*, vilket är det scenario som bygger ut mest vindkraft av de fyra som studerades under 2025. Gällande analysen för riksintresseanspråk för havsbaserad vindkraft har utgångspunkten varit ett utbyggnadsmål som motsvarar 120 TWh enligt Energimyndighetens arbete med att ta fram områden för energiutvinning till havsplanerna.

Analysmetod och kriterier för föreslagna riksintresseanspråk

Energimyndigheten har använt sig av kriterier för utpekandet av riksintresseanspråk för vindkraft på land, där samtliga kriterier ska vara uppfyllda:

- Vindens medelhastighet i markområdet är minst 7,7 m/s på 200 meters höjd.
- Markområdet har ett avstånd på max 5 km till vägar av storleken liten landsväg eller större.
- Markområdet har ett avstånd på max 5 km till stam- och regionnätledning.
- Markområdet är minst 5 km².

Energimyndigheten har använt sig av kriterier för utpekandet av riksintresseanspråk för vindkraft till havs, där samtliga kriterier ska vara uppfyllda:

- Vattenområdet ingår i de utpekade områdena från Energimyndighetens förslag på lämpliga energiutvinningsområden för havsplanerna.
- Vattenområdet ingår i den delmängd som fått högst poäng i en sammanvägning av följande parametrar:
  - Vindhastighet på 200 meters höjd (maximal viktning: 0,5).
  - Bottendjup (maximal viktning: 1).
  - Avstånd till havsplanernas inre gräns (maximal viktning: 1).

Analysmetod för landbaserad vindkraft

Energimyndigheten anger att vissa typer av markanvändningar har tagits bort ur analysen för att ta fram riksintresseområden för vindkraft på land. Detta eftersom vissa typer av markanvändning bedöms som svåra att förena med vindkraftsetableringar, det vill säga att intressekonflikter kring markanspråk föreligger. Några av de markanvändningar som har undantagits är närboende, vilka beaktas genom en buffertzona på 800 meter för bostäder och samhällsviktig verksamhet. Övriga undantagna områden framgår i detalj i Tabell 1 i handlingen *Metod och resultat – Riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft*. Kortfattat anges att områden undantas om det föreligger fysiska hinder, om områden har starkt skydd och det sammantaget bedöms föreligga låg sannolikhet att vindkraft inom dessa områden skulle kunna byggas.

Analysmetod för havsbaserad vindkraft

Energimyndigheten anger att metoden för att peka ut riksintresseområden för havsbaserad vindkraft skiljer sig åt från utpekandena på land. Förslagen till riksintresseanspråk för havsbaserad vindkraft utgår från Energimyndighetens arbete med att ta fram förslag på lämpliga områden för energiutvinning till havsplanerna. Därefter viktningar gjorts för att peka ut de mest lämpliga områdena. Energimyndigheten anger att trots samverkan och dialog mellan berörda myndigheter kommer det kvarstå vissa intressekonflikter i de områden som riksintresseutpekandena baseras på. Detta innebär att vissa intressen, som har undantagits i analysen för den landbaserade vindkraften, kvarstår i områden för den havsbaserade vindkraften.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning av Energimyndighetens remiss omfattar enbart de föreslagna riksintresseanspråk som berör Gotlands geografiska yta, samt de delar av sektors- och metodbeskrivningen som är relevanta för bedömningen av föreslagna områden på Gotland. Aspekter utöver detta, eller riksintresseanspråk utanför Gotlands kommungräns, bedöms således ej.

På en övergripande nivå bedömer förvaltningen att Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk för vindkraft kan bidra till att uppnå målsättningarna och prioriteringarna i Region Gotlands regionala utvecklingsstrategi, Vårt Gotland 2040, om att Gotland ska gå före i klimat- och energiomställningen och bidra till ett mer robust energisystem och främja förutsättningarna för att kunna säkerställa en ö-drift. Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk bidrar till att stärka förutsättningarna för klimat- och energiomställningen på Gotland genom att dels utöka befintliga riksintresseområden för vindkraft, dels genom att tillföra nya riksintresseområden på land och till havs, vilket i sin tur kan skapa stärkta förutsättningar för en framtida etablering av vindkraft på och runt Gotland. Förvaltningen bedömer emellertid att Energimyndighetens val av metod och kriterier för utpekande av riksintresseanspråken innebär att befintliga

riksintresseområden för vindkraft minskar och i vissa fall helt utgår. Detta bedöms medföra en negativ påverkan på förutsättningarna för energi- och klimatomställning på Gotland. Därtill bedöms vissa föreslagna riksintresseanspråk innebära en risk för intressekonflikter med annan markanvändning, där samexistens kan vara svåruppnåelig.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk för vindkraft på land innebär stora förändringar jämfört med nu gällande riksintresseområden för vindkraft. Gotland har i dagsläget tio befintliga riksintresseområden som är utpekade för vindbruk på land. Dessa områden motsvarar omkring 3,8 procent av Gotlands landyta.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk som omfattar Gotlands geografiska område utgörs av 14 områden på land och 2 områden till havs som ligger helt, eller delvis inom Gotlands kommungräns. De 14 föreslagna områdena på land motsvarar omkring 7,55 procent av Gotlands landyta, det vill säga en ökning motsvarande omkring 96,6 procent jämfört med de befintliga riksintresseområdena.

Energimyndighetens kriterier och metod

Energimyndighetens analys för att peka ut riksintresseanspråk har gjorts på en nationell nivå för hela Sverige, med vissa inslag av lokal anpassning utifrån befintliga riksintresseområden med pågående projektering. Förvaltningen bedömer att det utifrån Energimyndighetens förslag sammantaget inte tycks ha skett anpassningar till lokala förhållanden i relation till föreslagna riksintresseanspråk eller de förändringar som sker i befintliga riksintresseområden.

Energimyndigheten anger i handlingen *Metod och resultat – Riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft* att det i arbetet med att ta fram riksintressen för vindkraft har undantagits vissa markanvändningar ur analysen, eftersom de bedöms svåra att förena med vindkraftsetableringar. Det vill säga att intressekonflikter kring markanspråk föreligger inom dessa områden. Inledningsvis nämner Energimyndigheten gällande *"övriga undantagna områden"* bland annat markanvändning såsom infrastruktur, natur, kultur, fritid och försvar. I tillhörande Tabell 1, sida 15–19, framgår mer i detalj vilka typer av markanvändning som har undantagits.

Natur:

För "natur" överlappar fem av de föreslagna riksintresseanspråken delvis med riksintresse för naturvård. Vidare konstaterar förvaltningen att det i många av de föreslagna riksintresseanspråken finns både biotopskydd och nyckelbiotoper. I många fall förekommer även våtmarker (som på Gotland sällan är öppna våtmarker) och vattendrag som kan vara begränsande för exploatering. I Region Gotlands översiktsplan, Översiktsplan Vårt Gotland 2040, beskrivs att generell hänsyn behöver tas till andra intressen vid planering av utbyggnad av vindkraft (sida 157-159). Här lyfts bland annat att våtmarker

med höga naturvärden bör prioriteras före vindkraft på grund av infrastrukturens negativa effekt på hydrologin och att hänsyn kan behöva tas till värdefulla natur- och kulturmiljöer som saknar formellt skydd.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden i relation till naturvärden, vilket behöver beaktas i den fortsatta planeringen.

Kultur och världsarv:

För ”kultur” överlappar fem av de föreslagna riksintresseanspråken delvis med riksintresse för kulturmiljövård. Flera av de föreslagna riksintresseanspråken ligger i områden med omgivande riksintressen för kulturmiljövård, vilket kan påverka siktlinjer och riksintressets värden både inifrån och utifrån avgränsningen.

Förvaltningen konstaterar att även vindkraftverk som placeras utanför ett riksintresseområdes avgränsning kan resultera i påtaglig skada om de påverkar de värden som motiverar själva utpekandet av riksintresset. Exempelvis kan detta gälla öppna kulturlandskap och/eller de områden som ligger högt i landskapet, siktlinjer mot kyrkor, samband mellan fornlämningar och hur kulturmiljöer upplevs. För att bedöma huruvida etableringen av vindkraftverk kan resultera i påtaglig skada på ett riksintresse för kulturmiljövården behöver bedömningen även utgå från riksintressets motiv och uttryck. På Gotland finns det risk för påtaglig skada på många riksintressen för kulturmiljövården, även från områden som pekats ut utanför riksintresseområdets avgränsning. Ju större områdena är desto större blir oförutsägbarheten vid bedömningen av de kumulativa effekterna.

Ett antal av de föreslagna riksintresseanspråken är lokaliserade i världsarvets omland. Påverkan från vindkraftverk kan innebära skada på världsarvets Outstanding Universal Value (OUV). Vindkraftverk med en höjd på 250-300 meter kan vara synliga över långa avstånd. De kan påverka långa siktlinjer såsom horisonter, vyer över landskap och stadsiluett. Därför bör en Heritage Impact Assessment (HIA) göras i ett tidigt skede innan avgörande beslut är tagna för att säkerställa att negativ påverkan undviks. På liknande sätt riskerar Gotlands medeltida kyrkor att påverkas och detta bör i högre utsträckning utredas i tidiga skeden. För att tillgodose kyrkorna som riksintresse behöver varje enskild kyrka fortsatt vara det monument som dominerar i landskapsbilden. Det är i dagsläget omöjligt att i förväg bedöma påverkan på världsarvet och riksintresset Gotlands medeltida kyrkor. För att bedöma påverkan på varje enskild kyrka och de kumulativa effekterna behöver en analys göras i tidiga skeden.

I Region Gotlands översiktsplan, Översiktsplan Vårt Gotland 2040, beskrivs generell hänsyn som behöver tas till andra intressen vid planering av utbyggnad av vindkraft (sida 157-159). I översiktsplanen undantogs de vindkraftsområden

som låg inom riksintresseområden för kulturmiljövården och ett hänsynsavstånd om 2000 meter tillämpades för Gotlands medeltida kyrkor.

Sammanfattningsvis gör förvaltningen bedömningen att det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden i relation till kulturvården, vilket behöver beaktas i den fortsatta planeringen.

Områden som har särskilt stora värden för turism och rörligt friluftsliv, 4 kap. 2§ miljöbalken:

Förvaltningen konstaterar vidare att etablering av vindkraft på land och till havs kan innebära risk för påtaglig skada på riksintresset enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, som syftar till att värna områden av vikt för turismen och friluftslivet. Risken för skada kan uppstå genom påverkan på exempelvis upplevelsevärden av landskapsbild samt natur- och kulturmiljöer.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden i relation till dessa värden, vilket behöver beaktas i den fortsatta planeringen.

Försvar:

För ”försvar” ligger två föreslagna riksintresseanspråk helt inom, och fyra föreslagna riksintresseanspråk ligger delvis inom riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt. Fyra föreslagna riksintresseanspråk ligger delvis inom riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt. Förvaltningen konstaterar att det för dessa riksintresseanspråk föreligger en risk för intressekonflikt med Försvarsmaktens markanvändning.

I Region Gotlands översiktsplan, Översiktsplan Vårt Gotland 2040, beskrivs generell hänsyn som behöver tas till andra intressen vid planering av utbyggnad av vindkraft (sida 157-159). Här lyfts bland annat att stor hänsyn behöver tas till Försvarsmaktens intressen gällande lämpliga lokaliseringar för utbyggnad av vindkraftverk.

Region Gotland har tagit ställning i översiktsplanen genom riktlinjer som anger att vindkraftverk inte bör uppföras inom stoppområde för höga objekt. Region Gotland har sedan tidigare gjort ställningstagandet att det befintliga riksintesseområdet för vindbruk (Energimyndighetens objektID 246), motsvarande Land_Nytt_62, inte kan tillgodoses i översiktsplanen eftersom det står i konflikt med Försvarsmaktens markanvändning. Vidare kan höjdbegränsningar gälla inom MSA-områden och påverkansområde för vadderradar tillhörande Försvarsmaktens riksintressen. Även det civila flygets MSA-område kan innebära höjdbegränsningar.

Gällande riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt tillhörande Försvarsmaktens markanvändning utgörs dessa av områden och anläggningar som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet eller med en specifik värdebeskrivning. Områdena i sig omfattas inte av sekretess men det gör

däremot uppgifter om vilken verksamhet som bedrivs på platsen samt det specifika geografiska området som är av riksintresse. Vilka åtgärder som riskerar att skada riksintresset kan inte anges på förhand med hänsyn till den sekretess som råder för dessa intressen. Det är därmed endast Försvarsmakten som kan bedöma möjliga konflikter eller synergier med annan markanvändning inom dessa områden.

Region Gotland har i översiktsplanen gjort ställningstagandet att om andra intressen överlappar med riksintresse för totalförsvaret ska företräde ges till försvarsintresset om området eller del av området behövs för en anläggning för totalförsvaret. Vidare ska åtgärder som kan innebära påverkan eller påtaglig skada på riksintressen undvikas.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden i relation till Försvarsmaktens markanvändning, vilket behöver beaktas i den fortsatta planeringen.

Vattenskyddsområden med vattenskyddsföreskrifter:

Förvaltningen konstaterar att fyra av de föreslagna riksintresseanspråken delvis överlappar befintliga vattenskyddsområden, primär och sekundär skyddszon för grundvattentäkter och ytvattentäkter. Dessa vattenskyddsområden har vattenskyddsföreskrifter som kan medföra restriktioner för etablering av vindkraft och begränsningar av riksintresseanspråkens genomförbarhet inom de aktuella områdena.

Generellt gäller restriktioner vid hantering av brandfarliga vätskor och/eller petroleumprodukter samt vid schaktarbeten, sprängningar och liknande.

Region Gotlands inriktning är att större sötvattentillgångar ska skyddas eftersom tillgången till dricksvatten i tillräcklig kvantitet och av godtagbar kvalitet är en av de viktigaste förutsättningarna för det gotländska samhället. Gotlands särpräglade geologi och hydrologi skapar särskilda utmaningar gällande tillgången till vatten av god kvalitet. Grundvattnet är sårbart och känsligt och behöver skyddas mot såväl föroreningar som överutnyttjande. Vattenskyddsområden syftar till att ge vattentäkten ett skydd mot verksamheter eller åtgärder som kan förorena vattentäkten.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden i relation till vattenskyddsområden, vilket behöver beaktas i den fortsatta planeringen.

Avstånd till bostäder och samhällsviktig verksamhet:

Förvaltningen bedömer att Energimyndighetens tillämpning om en buffertzon på 800 meter till närmaste bostad och samhällsviktig verksamhet är otillräcklig. Region Gotland har under lång tid tillämpat en generellt gällande buffertzon, eller ett hänsynsavstånd på 1000 meter, till bostäder från utpekade

vindkraftsområden och vindkraftverk. Riktlinjer för ljudnivåer och skuggor vid bostäder alstrade av vindbruket är ett uttryck för hänsyn till människors hälsa och säkerhet.

Förvaltningen vidhåller att Energimyndigheten bör revidera buffertzonen så att avståndet till närboende utökas till 1000 meter, för att främja en ökad grad av acceptans för framtida vindkraftsetableringar och värna människors hälsa och säkerhet.

Avstånd till vägar och regionledningar:

Energimyndighetens kriterier för riksintresseanspråk för vindkraft på land utgörs av fyra kriterier, varav två kriterier anses av förvaltningen kunna medföra skarpa avgränsningar:

- *Markområdet har ett avstånd på max 5 km till vägar av storlek liten landsväg eller större.*
- *Markområdet har ett avstånd på max 5 km till stam- och regionnätsledning.*

Förvaltningen anser att dessa kriterier kan leda till skarpa avgränsningar i riksintresseanspråken, trots att området i övrigt kan ha goda förutsättningar för etablering av vindkraft. Förvaltningen bedömer att dessa kriterier har resulterat i skarpa avgränsningar, som inte överensstämmer med utformningen av övriga föreslagna riksintresseanspråk, gällande riksintresseanspråk Land Nytt 4, Land Nytt 65 och Land Nytt 81.

Föreslagna riksintresseanspråks realiserbarhet och vägledning i kommunernas fysiska planering

Förvaltningens övergripande bedömning är att de föreslagna riksintresseanspråk på land, som helt eller delvis överlappar med riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt och påverkansområde övrigt inte bidrar med vägledning eller någon högre grad av förutsägbarhet i kommunens fysiska planering. Energimyndigheten anger i underlaget till remissen vissa markanvändningar har undantagits från de föreslagna riksintresseanspråken, eftersom de bedöms vara svåra att förena med vindkraftsetableringar. Energimyndigheten anger att ”försvar” är en sådan typ av markanvändning och har undantagit vissa av Försvarsmaktens riksintresseområden.

Förvaltningen bedömer att dessa riksintesseområden, stoppområde för höga objekt och påverkansområde övrigt, inte kan anses utgöra områden med få eller ringa intressekonflikter. Förvaltningen bedömer att dessa förslag svårigen kan samexistera med Försvarsmaktens markanvändning och att det föreligger en risk för intressekonflikter inom dessa områden.

Bristande transparens gällande redovisning av förändringar i befintliga riksintresseområden för energiproduktion – vindbruk

Förvaltningen konstaterar att Energimyndigheten inte har redovisat vilken förändring som följer för befintliga riksintresseområden för energiproduktion – vindbruk som en följd av den översyn som har gjorts eller av de nya föreslagna riksintresseanspråken.

Energimyndighetens förslag innebär att det på Gotland helt utgår fyra befintliga riksintresseområden för energiproduktion – vindkraft. Inom tre av dessa områden har Region Gotland pekat ut områden för energiproduktion i översiktsplanen med stöd av de befintliga riksintresseområdena. Följden av Energimyndighetens förslag, om dessa befintliga riksintresseområden utgår eller minskar, kan innebära allvarliga konsekvenser för vindbruksutbyggnaden på Gotland. Följderna kan bli att Region Gotland inte kan uppfylla de uppsatta mål för förnybar energi och klimat som finns redovisade i regionens politiskt antagna strategidokument.

Förvaltningen anser att Energimyndigheten skäligen borde ha redovisat dessa typer av förändringar på ett transparent sett. Det är en påtaglig brist i underlaget till remissen att så inte har skett.

Energimyndighetens definition av ”pågående projektering”

Energimyndigheten anger i handlingen *Metod och resultat – Riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft* att äldre riksintresseområden för vindbruk med pågående projektering ska kvarstå med samma status som tidigare, samt att bibehållandet av sådana områden ger rättssäkerhet till de pågående projekten och skapar stabila och varaktiga ramar för att verka inom näringslivet. Energimyndigheten definierar begreppet projektering, som sådana vindkraftparker som handläggs, om beslut överklagats eller om parken blivit beviljad men ännu inte byggts.

Förvaltningen konstaterar att denna definition leder till att inga befintliga riksintresseområden för vindbruk på Gotland omfattas av pågående projektering. Enligt yttranden som bland annat inkom under granskningen av Region Gotlands översiktsplan under våren 2024 arbetar ett antal aktörer inom vindkraftsbranschen på Gotland aktivt med projekt, bland annat inom sådana befintliga riksintresseområden som enligt Energimyndighetens förslag föreslås utgå eller minskas.

Förvaltningen konstaterar således att Energimyndighetens definition av begreppet projektering är för snäv och att den riskerar att påverka vindkraftsutbyggnaden på Gotland negativt.

Bedömning av föreslagna riksintresseanspråk på land

Förvaltningens bedömning av Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk framgår nedan per område. Se även *Bilaga – Bedömning av föreslagna riksintresseanspråk, kartor* för att ta del av en tillhörande analys som

presenteras i form av kartor för respektive område. Se även *Bilaga - Karta över socknar som omfattas av Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk* för att ta del av områdenas geografiska utbredning i respektive socken.

Energimyndighetens namn på respektive föreslaget riksintresseanspråk anges som "Land_nytt" följt av en siffra.

Land_Nytt_4

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Garde, Alskog, Ardre, Ala, Etelhem, Buttle, Vänge, Sjonhem, Ganthem, Norrlanda, Anga och Kräklingbo.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsytor. Angränsar naturområden (klippt mot). Hamnar i vissa delar inom ungefär 640 meter till utvecklingsområde Ög1 och befintlig sammanhängande bostadsbebyggelse (schematiskt utpekade områden). Överlappar delar av befintligt område för energiutvinning (E10) och stärker utpekandet.

Delar av riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt, hela riksintresseanspråket omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-tytor. Överlappar delvis riksintresseområde för värdefulla ämnen och mineral (Buttle). Riksintresseanspråket sammanfaller delvis med riksintresse för naturvård, Lindhammarsmyr och Nygårdsmyr-Skarnviksån samt delvis med riksintresse för kulturmiljövård.

Förvaltningen bedömer att den del av riksintresseanspråket som överlappar med riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt, bör undantas från riksintresseanspråket. Kvarvarande delar av riksintresseanspråket kan grovt delas in i tre sammanhängande områden. Stora delar av riksintresseanspråket omgärdas av, eller ligger i anslutning till riksintresseområden för såväl naturvård som kulturmiljövård, och delvis riksintresse för friluftsliv samt Natura 2000-områden.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden, exempelvis kommer de områden som föreslås i nära anslutning till riksintresse för kulturmiljövård, Torsburgen, oundvikligen medföra stor visuell påverkan om vindkraft etableras. Detta behöver beaktas i den fortsatta planeringen.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_4 tillstyrks, med undantag för den del av riksintresseanspråket som överlappar riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt, som bör undantas från riksintresseanspråket.

Land_Nytt_5

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Lojsta, Gerum, Fröjel, Klinte och Hejde.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsytor. Angränsar naturområden (klippt mot). Överlappar delar av befintligt område för energiutvinning (E11) som utpekats med stöd av befintligt område för riksintresse energiproduktion – vindkraft. Viss utökning av befintligt riksintresse för energiproduktion sker i den norra delen av området, vilket ej stärker utpekandet av område E11, som redan har stöd i befintligt riksintresseområde för energiproduktion - vindkraft. Här sker även en minskning av befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft, vilket påverkar område E11 negativt jämfört med befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft.

Delar av riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt, hela riksintresseanspråket omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-tytor. Riksintresseanspråket sammanfaller delvis med riksintresse för naturvård, Lojstaheds källmyrar, tre olika områden.

Riksintresseanspråket överlappar delvis Klinte vattenskyddsområde, primär och sekundär skyddszon. Restriktioner för etablering av vindkraft och begränsningar av riksintresseanspråkets genomförbarhet inom det aktuella området kan följa av vattenskyddsföreskrifterna.

Förvaltningen bedömer att Energimyndighetens föreslagna minskning av det befintliga riksintresseområdet för energiproduktion – vindkraft (Energimyndighetens objektID 254) kan få allvarliga konsekvenser för vindkraftutbyggnaden på Gotland. Följderna kan bli att Region Gotland inte kan uppfylla de uppsatta mål för förnybar energi och klimat som finns redovisade i regionens politiskt antagna strategidokument.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_5, som innebär att befintligt riksintresseområde för vindkraft utökas, tillstyrks. Förvaltningen vidhåller att det befintliga riksintresseområdet i övrigt ska kvarstå i sin nuvarande omfattning och inte ska minskas i någon utsträckning.

Land_Nytt_6

Riksintresseanspråket omfattar socknarna När, Burs, Stånga, Lye, Lau och Garde.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsytor. Överlappar merparten av befintligt område för energiutvinning (E22) vilket stärker utpekandet.

Delar av riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och hela anspråket ligger inom påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_6 tillstyrks.

Land_Nytt_32

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Hogrän, Stenkumla, Träkumla och Vall.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk stärker inget befintligt utpekat område för energiutvinning i översiktsplanen. Riksintresseanspråket överlappar ej med utvecklingsyltor. Ligger ungefär 670 meter från ett befintligt område för verksamheter och industri (schematiskt utpekat område). Ligger i riktning mot en av Visbys framtida utvecklingsriktningar (syd-öst), potentiell risk för framtida konkurrens om markanspråk. Riksintresseanspråket ligger i världsarvets omland och en etablering av vindkraftverk med en höjd på 250-300 meter medför en överhängande risk för negativ påverkan på stadsiluett och övergripande stadslandskap framförallt från havet.

Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt, hela riksintresseanspråket omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_32 avstyrks.

Land_Nytt_61

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Akebäck, Vall, Träkumla och Follingbo.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk stärker inget befintligt utpekat område för energiutvinning i översiktsplanen. Riksintresseanspråket överlappar ej med utvecklingsyltor. Ligger i riktning mot en av Visbys framtida utvecklingsriktningar (syd-öst), potentiell risk för framtida konkurrens om markanspråk. Riksintresseanspråket ligger i världsarvets omland och en etablering av vindkraftverk med en höjd på 250-300 meter medför en överhängande risk för negativ påverkan på stadsiluett och övergripande stadslandskap framför allt från havet.

Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt samt överlappar delvis riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt, hela riksintresseanspråket omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och

påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor.

Riksintresseanspråket överlappar delvis Visby och Vibble vattenskyddsområde, primär och sekundär skyddszon. Restriktioner för etablering av vindkraft och begränsningar av riksintresseanspråkets genomförbarhet inom det aktuella området kan följa av vattenskyddsföreskrifterna.

Förvaltningen föreslår att förslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_61 avstyrks.

Land_Nytt_62

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Lokrume, Väskinde, Martebo, Lummelunda, Stenkyrka och Tingstäde.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk stärker inget befintligt utpekade område för energiutvinning i översiktsplanen. Riksintresseanspråket överlappar ej med utvecklingsyltor. Angränsar naturområden (klippt mot). Riksintresseanspråket innebär i huvudsak en utökning av ett befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft (Energimyndighetens objektID 246), och att en mindre del av riksintresseområdet minskar. Region Gotland har ej pekat ut området för energiutvinning – vindkraft, eftersom området i huvudsak ligger inom riksintresse för totalförsvarets anläggningar – stoppområde för höga objekt och därför inte kan tillgodoses i översiktsplanen.

Merparten av riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt samt överlappar delvis riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt, hela riksintresseanspråket omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och merparten av påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor.

Förvaltningen föreslår att förslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_62 avstyrks.

Land_Nytt_63

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Tingstäde, Stenkyrka och Hangvar.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsyltor. Angränsar naturområden (klippt mot). Överlappar delar av befintligt område för energiutvinning (E6) som utpekats med stöd av befintligt område för riksintresse energiproduktion – vindkraft. Viss utökning av befintligt riksintresse för energiproduktion sker i den västra delen av området (vilket ej stärker utpekandet av område E6, som redan har stöd i befintligt riksintresseområde för energiproduktion - vindkraft).

Hela Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_63 tillstyrks.

Land_Nytt_64

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Fole, Lokrume, Tingstäde, Hejnum och Bäl.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk stärker inget befintligt utpekade område för energiutvinning i översiktsplanen. Riksintresseanspråket överlappar ej med utvecklingsyltor.

Merparten av riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt samt överlappar delvis riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde övrigt, hela riksintresseanspråket omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor. Riksintresseanspråket sammanfaller delvis med riksintresse för kulturmiljövård.

Riksintresseanspråket överlappar delvis Tingstäde vattenskyddsområde, primär och sekundär skyddszon. Restriktioner för etablering av vindkraft och begränsningar av riksintresseanspråkets genomförbarhet inom det aktuella området kan följa av vattenskyddsföreskrifterna.

Förvaltningen bedömer att den del av riksintresseanspråket som ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt samt påverkansområde övrigt bör undantas från riksintresseanspråket, då det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden. När delarna som överlappar med riksintresse för totalförsvaret undantas från riksintresseanspråket resulterar detta i två delar om 2,25 km² respektive 2,15 km². Sammantaget blir det kvarvarande anspråkets yta 4,4 km², det vill säga mindre än Energimyndighetens kriterium.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_64 avstyrks.

Land_Nytt_65

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Othem, Tingstäde, Hangvar och Lärbro.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsyltor. Angränsar naturområden (klippt mot). Viss utökning av befintligt riksintresse för energiproduktion sker i den södra delen av området (vilket ej stärker utpekandet av område E5, som redan har stöd i befintligt

riksintresseområde för energiproduktion - vindkraft). Här sker även minskningar av befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft, vilket påverkar område E5 negativt jämfört med befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft

Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-tytor. Riksintresseanspråket sammanfaller delvis med riksintresse för naturvård, Filehajdar, Hejnum hållar och Kallgatburg.

Förvaltningen bedömer att Energimyndighetens föreslagna minskning av det befintliga riksintresseområdet för energiproduktion – vindkraft (Energimyndighetens objektID 244) kan få allvarliga konsekvenser för vindkraftutbyggnaden på Gotland. Följderna kan bli att Region Gotland inte kan uppfylla de uppsatta mål för förnybar energi och klimat som finns redovisade i regionens politiskt antagna strategidokument.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_65, som innebär att befintligt riksintresseområde för vindkraft utökas, tillstyrks. Förvaltningen vidhåller att det befintliga riksintresseområdet i övrigt ska kvarstå i sin nuvarande omfattning och inte ska minskas i någon utsträckning.

Land_Nytt_81

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Boge, Vallstena och Bäl.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsytor. Angränsar naturområden (klippt mot). Överlappar delar av befintligt område för energiutvinning (E3) som utpekats med stöd av befintligt område för riksintresse energiproduktion – vindkraft. En viss ökning sker i den norra delen som omfattar befintligt område för energiproduktion E3, vilket ej stärker utpekandet då området redan har stöd i befintligt riksintresseområde för energiproduktion - vindkraft. En ökning av det befintliga riksintresseområdet sker i den södra delen som därmed även omfattar område E8, som tidigare inte har haft stöd i befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft, vilket innebär att detta utpekande stärks. En omfattande del av det befintliga riksintresseområdet för energiproduktion utgår från Energimyndighetens förslag, vilket påverkar utpekandet av område E3 negativt. Minskningen påverkar mindre delar av område E3 dels i den norra delen av området och dels i den södra delen av området.

Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-tytor. Riksintresseanspråket sammanfaller delvis med riksintresse för kulturmiljövård.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_81 tillstyrks.

Land_Nytt_82

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Hellvi, Lärbro och Rute.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk stärker inget befintligt utpekade område för energiutvinning i översiktsplanen. Riksintresseanspråket överlappar ej med utvecklingsytor. Angränsar naturområden (klippt mot).

Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-tytor. Riksintresseanspråket sammanfaller till stora delar med riksintresse för naturvård, Fardume träsk.

Stora delar av Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar med riksintresse för naturvård, samt ligger i direkt anslutning till fler riksintresseområden för naturvård, friluftsliv och Natura 2000-områden. Förvaltningen bedömer att den del av riksintresseanspråket som överlappar med riksintresse naturvård bör undantas från riksintresseanspråket, då det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden. När delarna som överlappar med riksintresse för naturvård undantas från riksintresseanspråket blir det kvarvarande anspråkets yta 1,82 km², det vill säga mindre än Energimyndighetens kriterium.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_82 avstyrks.

Land_Nytt_85

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Roma, Barlingbo och Dalhem.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk stärker inget befintligt utpekade område för energiutvinning i översiktsplanen. Riksintresseanspråket överlappar ej med utvecklingsytor. Hamnar i vissa delar inom ungefär 700 meter till utvecklingsområde R3, ungefär 200 meter till befintlig besöksanläggning (Kungsgården i Roma, med kulturcentrum) samt inom ungefär 320 meter till befintligt område för verksamheter och industri (schematiskt utpekade områden).

Omkring hälften av riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde för höga objekt, hela riksintresseanspråket omfattas av riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-tytor. Riksintresseanspråket sammanfaller delvis med riksintresse för kulturmiljövård.

Förvaltningen bedömer att den del av riksintresseanspråket som överlappar med riksintresse för totalförsvarets militära del, stoppområde höga objekt, och delen som överlappar med riksintresse för kulturmiljövård bör undantas från riksintresseanspråket. Förvaltningen bedömer att det föreligger en risk för intressekonflikter kring markanvändning inom dessa områden. När delarna som överlappar med riksintresse för totalförsvarets militära del samt kulturmiljövården undantas från riksintresseanspråket blir det kvarvarande anspråkets yta 1,85 km², det vill säga mindre än Energimyndighetens kriterium.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_85 avstyrks.

Land_Nytt_86

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Hablingbo, Silte, Sproge, Eksta, Levide, Fardhem, Hemse och Alva.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsytor. Angränsar naturområden (klippt mot). Överlappar befintliga områden för energiutvinning (E13 och E20). Område E13 har pekats ut med stöd av befintligt område för riksintresse energiproduktion – vindkraft. En viss ökning sker i den norra delen som omfattar befintligt område för energiproduktion E13, vilket ej stärker utpekandet då området redan har stöd i befintligt riksintresseområde för energiproduktion - vindkraft. En viss minskning sker även i det befintliga riksintresseområdet för energiproduktion – vindkraft, vilket ej påverkar område E13 negativt. En ökning av det befintliga riksintresseområdet sker i den östra delen som därmed även omfattar område E20, som tidigare inte har haft stöd i befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft, vilket innebär att detta utpekande stärks.

Delar av Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och helt inom påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor. Riksintresseanspråket sammanfaller delvis med riksintresse för naturvård, Mästermyrkanalen. Riksintresseanspråket sammanfaller delvis med riksintresse för kulturmiljövård.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_86 tillstyrks.

Land_Nytt_87

Riksintresseanspråket omfattar socknarna Rone, Hemse, Linde, Stånga och Burs.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk stärker inget befintligt utpekat område för energiutvinning i översiktsplanen. Riksintresseanspråket överlappar ej med utvecklingsytor.

Delar av Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, MSA-område och helt inom påverkansområde för väderradar. Hela riksintresseanspråket ligger inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor.

Riksintresseanspråket överlappar delvis Stånga vattenskyddsområde, primär och sekundär skyddszon. Restriktioner för etablering av vindkraft och begränsningar av riksintresseanspråkets genomförbarhet inom det aktuella området kan följa av vattenskyddsföreskrifterna.

När området som överlappar med vattenskyddsområdet undantas från riksintresseanspråket blir det kvarvarande anspråkets yta mindre än 5 km², det vill säga mindre än Energimyndighetens kriterium.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Land_Nytt_87 avstyrks.

Bedömning av föreslagna riksintresseanspråk till havs

Förvaltningens bedömning av Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk framgår nedan per område. Se även *Bilaga – Bedömning av föreslagna riksintresseanspråk, kartor* för att ta del av en tillhörande analys som presenteras i form av kartor för respektive område.

Energimyndighetens namn på respektive föreslaget riksintresseanspråk anges som "Hav nytt" följt av en siffra.

Hav_Nytt_18

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsytor. Delar av området överensstämmer med tidigare utredningsområde för energi i Havsplanen för Södra Östersjön. Region Gotland yttrade sig under samrådet för Havsplanen och ställde sig bakom delar av granskningsförslaget, som sedermera implementerades i översiktsplanen. Delar av riksintresseanspråket omfattar befintligt område för energiproduktion E18, som tidigare inte har haft stöd i befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft, vilket innebär att detta utpekande stärks.

Delar av riksintresseanspråket ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde för väderradar.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Hav_Nytt_18 tillstyrks.

Hav_Nytt_20

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk överlappar ej med utvecklingsytor. Delar av området överensstämmer med tidigare utredningsområde för energi i Havsplanen för Södra Östersjön. Delar av riksintresseanspråket omfattar befintligt område för energiproduktion E17, som tidigare inte har haft stöd i befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft, vilket innebär att detta utpekande stärks.

Energimyndighetens föreslagna riksintresseanspråk innebär en utökning av det tidigare utredningsområdet österut.

Delar av riksintresseanspråket, i den delen som utökas jämfört med det tidigare utredningsområdet, ligger inom riksintresseområde för yrkesfiske. Ligger även delvis inom riksintresse kommunikation, flygplats – MSA-yltor och riksintresse totalförsvär, MSA-område.

Förvaltningen föreslår att föreslaget riksintresseanspråk Hav_Nytt_20 tillstyrks.

Bedömning av befintliga riksintresseområden som utgår:

Förvaltningen har gjort en bedömning av befintliga riksintresseområden för energiproduktion – vindkraft som utgår enligt Energimyndighetens förslag.

Område E15 - Energimyndighetens objektID 261

Område E15 utgör ett befintligt område för energiutvinning med etablerade vindkraftverk där generationsväxling kan prövas. I Översiktsplan Vårt Gotland 2040 fastställs att redan etablerade områden för energiutvinning är viktiga att värna. Område E15 har pekats ut med stöd av befintligt riksintresse för vindbruk.

Enligt Energimyndighetens förslag föreslås hela det befintliga riksintresseområdet utgå, vilket påverkar område E15 negativt.

Om det befintliga riksintresseområdet för vindkraft minskar eller utgår som en följd av Energimyndighetens förslag kommer detta att få allvarliga konsekvenser för vindbruksutbyggnaden på Gotland. Följderna kan bli att Region Gotland inte kan uppfylla de uppsatta mål för förnybar energi och klimat som finns redovisade i regionens politiskt antagna strategidokument.

Förvaltningen vidhåller att det befintliga riksintresseområdet ska kvarstå i sin helhet och inte minskas i någon omfattning.

Område E14 - Energimyndighetens objektID 258

Område E14 utgör ett befintligt område för nyetablering av vindkraft. Det finns en detaljplan för vindkraft i området och det finns ett pågående ärende kring uppförande av vindkraftverk i området. I Översiktsplan Vårt Gotland 2040 har område E14 har pekats ut med stöd av befintligt riksintresse för vindbruk.

Enligt Energimyndighetens förslag föreslås hela det befintliga riksintresseområdet utgå, vilket påverkar område E14 negativt.

Om det befintliga riksintresseområdet för vindkraft minskar eller utgår som en följd av Energimyndighetens förslag kan detta få allvarliga konsekvenser för vindbruksutbyggnaden på Gotland. Följderna kan bli att Region Gotland inte kan uppfylla de uppsatta mål för förnybar energi och klimat som finns redovisade i regionens politiskt antagna strategidokument.

Förvaltningen vidhåller att det befintliga riksintresseområdet ska kvarstå i sin helhet och inte minskas i någon omfattning.

Område E9 - Energimyndighetens objektID 248

Område E9 utgör ett befintligt område för nyetablering av vindkraft. I Översiktsplan Vårt Gotland 2040 har område E9 pekats ut med stöd av befintligt riksintresse för vindbruk.

Enligt Energimyndighetens förslag föreslås hela det befintliga riksintresseområdet utgå, vilket påverkar område E9 negativt.

Om det befintliga riksintresseområdet för vindkraft minskar eller utgår som en följd av Energimyndighetens förslag kan detta få allvarliga konsekvenser för vindbruksutbyggnaden på Gotland. Följderna kan bli att Region Gotland inte kan uppfylla de uppsatta mål för förnybar energi och klimat som finns redovisade i regionens politiskt antagna strategidokument.

Förvaltningen vidhåller att det befintliga riksintresseområdet ska kvarstå i sin helhet och inte minskas i någon omfattning.

Tofta skjutfält - Energimyndighetens objektID 249

Befintligt riksintresseområde för energiproduktion – vindkraft som återfinns inom Tofta skjutfält föreslås enligt Energimyndigheten utgå. Region Gotland har tidigare gjort bedömningen att det befintliga riksintresset för vindkraft står i konflikt med Försvarsmaktens markanvändning och riksintresset för totalförsvarets militära del – Tofta skjutfält (riksintresse på land samt område med särskilt behov av hinderfrihet) och därför inte kan tillgodoses i översiktsplanen.

Förvaltningen bedömer att Energimyndighetens förslag om att det befintliga riksintresset för vindkraft ska utgå tillstyrks.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Max Sundberg Wallman, översiktsplanerare, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att revideringar ska göras i underlaget utifrån arbetsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remissmissiv av förslag till riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft, inkom 2025-09-26

Remiss. Metod och resultat – Riksintresseanspråk för land- och havsbaserad vindkraft, inkom 2025-09-26

Sektorsbeskrivning för riksintresseanspråk för energiproduktion och

energidistribution, inkom 2025-09-26

Tabell över föreslagen till riksintresseanspråk för landbaserad vindkraft (Excel),
inkom 2025-09-26

Tabell över föreslagen till riksintresseanspråk för havsbaserad vindkraft
(Excel), inkom 2025-09-26

Tabell redigerade ytor Riksintressesamråd land, inkom 2025-10-03

Samhällsbyggnadsförvaltningen tjänsteskrivelse 2025-11-17

Regionstyrelsen yttrande, daterad 2025-11-17

Bilaga – Bedömning av föreslagna riksintresseanspråk, kartor, daterad
2025-11-10

Bilaga – Karta över socknar som omfattas av Energimyndighetens föreslagna
riksintresseanspråk, daterad 2025-10-31

RS AU § 324

Remiss. Förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen

Ärendenummer: RS 2025/1986

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Energimyndigheten är enligt hushållsförordningen ansvarig att lämna uppgifter och hålla dessa uppdaterade avseende riksintresseanspråk för mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för energiproduktion och energidistribution enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Energimyndigheten har remitterat en sektorsbeskrivning för riksintresseanspråk för energiproduktion och energidistribution med kriterier för utpekande av riksintresseanspråk för olika delar av energisystemet. Länsstyrelsen önskar få in synpunkter från kommunen på sektorsbeskrivningen inklusive kriterierna, den generella värdebeskrivningen och de specifika områdena.

Detta remissvar avgränsas till att behandla **Kriterier för riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer** och tillhörande **övergripande värdebeskrivning för riksintresse för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen**.

Förslaget innehåller vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att depåer och hamnar ska utgöra ett riksintresseanspråk liksom en beskrivning av depåinfrastrukturen. Energimyndigheten bedömer att mark- och vattenområdena för samtliga större regionala energihamnar och depåer för flytande drivmedel, råolja och bränslen bör bli utpekade som ett riksintresseanspråk för energidistribution enligt 3 kap. 8 § andra stycket miljöbalken.

Depåerna har placerats i strategiska lägen för att energidistribution av drivmedel ska bli så effektiv som möjligt. Vid placeringen av respektive depå har Energimyndigheten därför tagit hänsyn till var de andra depåerna är placerade. Energimyndigheten pekar ut ett sådant anspråk på Gotland. Det framgår inte av remissen någon exakt lokalisering.

Remissen har hanterats av representanter från enhet strategisk planering på samhällsbyggnadsförvaltningen, hamnavdelningen på teknikförvaltningen och enheten för beredskap och säkerhetsskydd på regionstyrelseförvaltningen.

Bedömning

Remissen har hanterats av representanter från strategisk planering på samhällsbyggnadsförvaltningen, hamnavdelningen på teknikförvaltningen och enheten för beredskap och säkerhetsskydd på regionstyrelseförvaltningen. För att besvara remissen har antaganden gjorts utifrån befintlig infrastruktur när det kommer till lokalisering.

Den sammanvägda bedömningen är att förslaget riksintresseanspråk är väl beskrivet och att kriterierna för utpekande av drivmedelsdepåer ligger i linje med det föreslagna anspråket på Gotland.

Region Gotland ser positivt på Energimyndighetens förslag att peka ut energihamnen som riksintresse för energidistribution enligt 3 kap. 8 § miljöbalken, och delar myndighetens bedömning att hamnens och depåernas funktion utgör en samhällsviktig del av Sveriges energiförsörjning och totalförsvar. Utpekandet stärker förutsättningarna för långsiktig planering, robusthet och framtida utveckling av verksamheten.

Långsiktigt skydd för samhällsviktig infrastruktur

Utpekandet av Visby hamn ger ett tydligt erkännande av hamnens strategiska betydelse för energiförsörjningen regionalt och nationellt.

Det stärker skyddet mot planering och exploatering som annars riskerar att försvåra verksamheten.

Förutsägbarhet i fysisk planering

Genom riksintresset tydliggörs hamnens roll i kommunal planering. Det skapar stabilitet och långsiktighet för investeringar, underhåll och verksamhetsutveckling.

Stärkt beredskap och totalförsvar

Hamnens roll i drivmedelsförsörjning till samhällsviktiga funktioner, reservkraft och transportsektor är en förutsättning för ett fungerande totalförsvar. Riksintresseutpekandet ger ett viktigt stöd för att denna roll beaktas i framtida planering och samverkan.

Synpunkter och förutsättningar att beakta:

Samtidigt vill Region Gotland betona vikten av att:

- Riksintresset inte medför onödiga begränsningar för fortsatt utveckling och anpassning av verksamheten inom hamnområdet.
- Det bör säkerställas att tillstånds- och planprocesser för effektivisering, utbyggnad eller nya energislag inte försvåras.
- Riskavstånd och skyddszoner tillämpas proportionerligt och med hänsyn till lokala förhållanden, så att hamnens och andra befintliga verksamheter utvecklingsmöjligheter inte hämmas.

- Samordning sker med andra befintliga riksintressen för kommunikation och sjöfart, så att dessa förstärker varandra snarare än motverkar.
- Preciseringar kring eventuellt påverkansområde och vad som är att betrakta som påtaglig skada på riksintresset görs av myndigheten. Region Gotland önskar bli informerad om och involverad i den kommande processen.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Frida Brunner, enhetschef och Max Sundberg Wallman, översiktsplanerare, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att revideringar ska göras i underlaget utifrån arbetsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss av förslag till riksintresseanspråk för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen, inkom 2025-09-30

Tabeller riksintresse depåer, inkom 2025-10-16

Övergripande värdebeskrivning för riksintresse för drivmedelsdepåer och energihamnar för energidistribution av drivmedel och bränslen, inkom 2025-10-16

Sektorsbeskrivning för riksintresse för energiproduktion och energidistribution, inkom 2025-10-16

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

RS AU § 325   Remiss. Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten

Ärendenummer: RS 2025/1987

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Region Gotland har beretts möjlighet att besvara Klimat- och näringslivsdepartementets remiss av promemorian Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten.

Promemorian innehåller förslag som syftar till att möjliggöra utbyggnaden av kärnkraft inom de s.k. obrutna kustområdena och de s.k. högexploaterade kustområdena, samtidigt som skyddet för natur- och kulturvärden upprätthålls.

Kärnkraften har enligt promemorian en avgörande roll både i att återupprätta en leveranssäker och trygg elförsörjning samt i att åstadkomma en effektiv klimatomställning. Kärnkraften kan leverera stora mängder fossilfri energi och bidra med stödtjänster som gör hela elsystemet mer robust och leveranssäkert. Sedan hushållningsbestämmelserna infördes har dessutom nya tekniker och säkerhetskrav för kärntekniska anläggningar tillkommit.

Förslaget innebär bland annat ändringar i miljöbalkens (1998:808) (MB) 4 kap 4 § där de kraftiga begränsningarna mot anläggningar för kärnteknisk verksamhet inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö på andra platser än där det redan finns sådana anläggningar, tas bort.

Regeringen menar att genom de föreslagna ändringarna kommer det vara möjligt att få till stånd kärntekniska anläggningar på fler platser än i dag under förutsättning att övriga krav för etablering på platsen är uppfyllda. Därmed kommer det vara möjligt att uppföra nya kärntekniska anläggningar inom de s.k. obrutna kustområdena och på Öland. Det kommer också vara tillåtet att uppföra kärntekniska anläggningar inom de s.k. högexploaterade kustområdena och vid Kalmars och Gotlands kust. Regeringen menar att om inga ändringar görs kan en gynnsam placering av kärntekniska anläggningar förhindras, vilket riskerar ett ökat behov av att bygga överföringsnät för el till en högre kostnad än vad som vore fallet om ändringarna genomförs.

Detta remissvar avgränsas till att behandla de delar av förslaget som är av betydelse för Gotlands geografiska område.

De av promemorian föreslagna ändringarna påverkar inte prövningen av kärntekniska anläggningar i övrigt och därmed saknas enligt förslaget behov av övergångsbestämmelser.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Sammanfattningsvis gör förvaltningen bedömningen att förslaget avstyrks och att bestämmelsen i 4 kap. 4 § MB såvitt avser de utpekade områdena på Gotland ska bibehållas i nuvarande avfattning.

Bedömning

Regeringen vill öppna för att fler kustnära platser i Sverige ska vara möjliga för utbyggnad av kärnkraftsanläggningar och anläggningar för brytning av ämnen för kärnkraftsanläggningar. Genom regeringens PM med förslag till ändring av miljöbalken föreslås följande ändring såvitt avser de särskilt utpekade områdena på Gotland i 4 kap. 4 § MB. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Den ändring som regeringen föreslår handlar om det *andra stycket* i bestämmelsen som reglerar anläggningar för industri och energi inom de aktuella områdena.

Enligt den nu gällande regleringen får ett antal typer av större anläggningar, däribland kärntekniska anläggningar, komma till stånd på Gotlands kust, Östergarn, Storsudret på Gotland samt på Fårö. De får dock *endast* komma till stånd på platser där det redan finns vissa större anläggningar som räknas upp i 17 kap. 1 och 4 a §§ MB.

Kärntekniska anläggningar är alltså redan idag möjligt på Gotland under vissa förutsättningar. En möjlig plats är exempelvis redan idag invid cementfabriken i Slite (se 17 kap. 4 a § p. 5 MB).

Med formuleringen av det aktuella lagförslaget undantar man helt och hållet hänvisningen till 17 kap. 1 § p. 1 MB och anläggningar för kärnteknisk verksamhet och anläggningar för att bryta ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle. Sådana anläggningar ska överhuvudtaget inte vara föremål för några begränsningar i 4 kap. 4 § MB.

Innebörden är att hela de aktuella områdena – Gotlands kust, Östergarn, Storsudret på Gotland och Fårö, öppnas upp för möjligheten att uppföra kärntekniska anläggningar och brytning av ämnen för dessa, utan att det behöver vara på en plats där det redan finns större industrianläggningar.

Förslaget i nuvarande form bör avstyrkas

Det aktuella förslaget innebär en markant förskjutning från det ursprungliga syftet med kap. 4 MB – att långsiktigt värna områden med särskilda natur-, kultur- och friluftsvärden.

Förvaltningen bedömer att den nuvarande lydelsen av 4 kap. 4 § MB redan är tillräckligt flexibel genom att den medger kärnteknisk verksamhet på platser där vissa större industrianläggningar redan finns. En utvidgning av exploateringsmöjligheter utan villkoret att det ska handla om redan exploaterade platser riskerar att urholka riksintressena i 4 kap., särskilt på Gotland, där natur- och kulturmiljöerna är unika och samtidigt redan utsatta för högt exploateringstryck från bland annat turism, cementindustri och totalförsvarsintressen.

Genom förslaget får kärnkraften en särställning inom de obrutna kustområdena jämfört med andra större anläggningar i 17 kap. MB. Den vaga och allmänt hållna motiveringen i regeringens PM (s. 9 f.) till stöd för ändringen är inte tillräcklig för att öppna upp de nämnda kustområdena i dess helhet för exploatering med kärntekniska anläggningar. En betydligt mer lämplig ordning är att bevara kopplingen till redan exploaterade platser eller att den föregås av den nationella planering av vilka kärntekniska anläggningar som får uppföras och var dessa bäst lokaliseras, som hänvisas till i promemorian, s. 8. I remissförslaget anges att kärnkraftsreaktorer ska byggas utifrån de lokala förutsättningarna och där det finns behov av energi. Den förändring som nu föreslås föregår den nationella planeringen som skulle kunna utreda den frågan närmare och som förvaltningen anser behöver finnas på plats innan lagen ändras.

Att hänvisa till att skyddet (PM s. 10) kan upprätthållas genom prövning i det enskilda fallet genom de gängse avvägningsreglerna mellan oförenliga riksintresseanspråk, eller det generella skyddet för "*Nationallandskapet Gotland*" i 4 kap. 1 § andra punkten MB är otillräckligt. I praxis väger riksintresset för energiproduktion ofta tyngre än bevarandeintressen när de ställs mot varandra vid en avvägning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken. Skyddet i 4 kap. 1 § MB omfattar hela Gotland och är i praktiken svagt när det ställs mot viktiga exploateringsintressen.

Kommunfullmäktiges tillstyrkande ska såvitt uppfattat kvarstå för att regeringen ska få tillåta en kärnteknisk verksamhet eller anläggningar för att bryta ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle (se 17 kap. 6 § MB).

Kommunal tillstyrkan är ett politiskt beslut, inte ett rättsligt skyddsinstrument, och kan ändras med skiftande majoriteter och politiska prioriteringar. Den är heller inte bindande i ett längre tidsperspektiv – en ny politisk ledning kan fatta motsatt beslut utan att de långsiktiga miljöintressena ges samma vikt.

Riksintressebestämmelserna i 4 kap. miljöbalken tillkom för att skapa ett mer stabilt och förutsebart skydd, oberoende av lokala eller kortsiktiga intressen. Tanken var att vissa områden av nationellt värde för natur, kultur och friluftsliv skulle ha en skyddsnivå som inte kunde förhandlas bort från mandatperiod till mandatperiod. Om dessa områden nu görs till föremål för lokalpolitiska beslut,

riskerar den långsiktiga hushållningen med mark och vatten att undermineras. Kustområdenas natursköna och kulturellt intressanta områden har ett särskilt stort värde för rekreation och turism för en bred allmänhet. Det är framför allt större industriella anläggningar, täktverksamhet m.m. som utgör ett hot mot bevarandevärdena liksom en exploatering med fritidsbebyggelse som bland annat. utestänger allmänheten från att utnyttja områdena för friluftssändamål såsom strövande och bad etc. Gotland är också ett område av riksintresse enligt 4 kap 2§ MB där turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt skall beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Gotland är ett primärt rekreativt område och turismens anspråk på mark- och vattenanvändningen bör tillgodoses med beaktande av att dess speciella karaktär bevaras.

Även i vardagen är landskapet starkt värdeskapande för gotlänningarna och har stor betydelse för människors välbefinnande och identitet. Hänsyn behöver tas till Gotlands unika värden när det gäller naturen, landskapet och bebyggelsen samt mycket stora värden för turism och friluftsliv. Bedömningen är att många av de höga natur- och kulturvärden som finns längs med kusten är svåra att förena med denna typ av miljöfarlig verksamhet som också kräver stora, för allmänheten, avhållande skyddsavstånd.

Region Gotlands energipolitiska mål

Region Gotland har som energipolitiskt mål, formulerat i den regionala utvecklingsstrategin *Vårt Gotland 2040*, att Gotland ska vara en förebild i energi- och klimatomställningen och har effektmålet till 2040 formulerat som att Gotland då ska ha ett energisystem baserat på förnybara energikällor. Aktuella effektmål till år 2040 är ett klimatneutralt Gotland, ett energisystem baserat på förnybar energi och med god konkurrenskraft och tillväxt i näringslivet. Utan att den regionala utvecklingsstrategin revideras, vilket är ett omfattande uppdrag, ändras inte den inriktningen. Kärnkraft är inte ett förnybart energislag.

I enlighet med målsättningar och prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin är en av inriktningarna i Region Gotlands översiktsplan att Gotland ska ställa om till ett hållbart och robust energisystem baserat på förnybar energi.

Redan i dagsläget producerar vindkraften på Gotland ungefär 436 GWh el, vilket motsvarar knappt hälften av dagens elanvändning på 1 TWh. Det finns bedömt goda förutsättningar för en ökad lokal och regional energiutvinning då Gotland har hög solinstrålning och goda vindförhållanden. Förutom goda förutsättningar för utvinning av förnybar energi, finns det på Gotland även ett starkt entreprenörskap och engagerade medborgare och organisationer som både producerar och säljer el. Lokal förankring är en grundförutsättning för omställningen av energisystemet på Gotland.

I Genomförandeprogrammet för klimat, energi och miljö, fastställt av regionfullmäktige 2022, anges målsättningen för år 2027 att Gotland har klarat ett förnybarhetsmål för energi som innebär:

- 1000 MW ny vindkraft på Gotland, varav 150 MW i drift, övriga effektmängden tillståndsgiven eller i bygfas,
- Minst 150 MW ny solel,
- Minst 80 GWh ny biogas,
- Minst en anläggning etablerad för vätgasproduktion,
- Skogsbruks- och sågverksrester bidrar med 500 GWh bioenergi per år

I rapporten Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad (ER2021:2) anges en beräkning för utbyggnadsbehovet av vindkraft på Gotland, med utgångspunkt i att kunna uppnå en energiutvinning på 1 TWh årligen.

Mot denna bakgrund anger översiktsplanen riktlinjer för etablering av biogasproduktion och solenergianläggningar samt pekar ut betydande mark- och vattenområden för etablering av vindkraft. Ytorna som pekas ut i översiktsplanen för etablering av vindkraft är större än vad som krävs för att möta målsättningen om 1000 MW installerad effekt. Vindkraftsanläggningar med en sammanlagd installerad effekt på 1000 MW skulle kunna bidra med 2 till 3,5 TWh elproduktion årligen, beroende på beräknad kapacitetsfaktor (20-40 procent). Därmed är bedömningen att det finns möjligheter till andra energikällor på Gotland för att möta energibehovet än etablering av kärnkraftsanläggningar.

Gotlands geologi och geohydrologi

Gotland utgör en hydrogeologisk särart, med jordtäcken som oftast är tunna och berggrunden utgörs huvudsakligen av uppsprucken kalksten. Här finns det heller inte några större vattenförande jordlager som till exempel rullstensåsar. Transporten av vatten i kalkberggrunden sker endast i sprickor som vanligtvis är mycket små. Det gör att små mängder vatten kan transporteras långa sträckor på kort tid.

De generella förutsättningarna i övriga Sverige med urberg och tjocka jordtäcken innebär, i jämförelse med Gotland, en mindre sårbarhet vad gäller föroreningsrisker. Där kan det ta flera år för ytvatten att nå grundvattnet, medan det på Gotland, med dess säregna förutsättningar, kan handla om minuter och timmar. Större vattenhållande avlagringar i form av till exempel rullstensåsar saknas nästan helt. Kalkberggrundens magasinerande förmåga är låg, förutom i enstaka sprickrika så kallade karstområden. Detta gör att skyddet mot föroreningar över lag är svagt på Gotland. Förvaltningen anser att en lokalisering av kärnteknisk anläggning på Gotland därmed ställer mycket långtgående krav för att inte riskera grundvattentillgången på Gotland och att andra delar av landet med bättre geologiska och geohydrologiska förutsättningar är mer lämpliga för en sådan etablering.

Beredskap och det geopolitiska omvärldsläget

Region Gotland Räddningstjänst har principiellt inget att erinra mot förslaget.

Förslaget bör dock föregås av en statlig utredning där Lagen om skydd mot olyckor LSO 2003:778 och dess förordning 2003:789 ses över med tanke på eventuella förändringar. Förslaget om nyetablerad kärnkraft kan komma att ställa nya krav på beredskap, förmåga och kompetens lokalt inom området vilket ytterligare behöver belysas i utredningen.

Erfarenhetsmässigt lägger försvarsintressen stora begränsningar kring vilka energianläggningar som kan tillkomma på Gotland. De geopolitiska förutsättningarna för etablering av kärnteknisk verksamhet på Gotland bör nog övervägas.

Miljöfarlig verksamhet

Lokaliseringsprincipen blir avgörande vid eventuell etablering även av mindre kärnkraftverk på Gotland. Relevanta skyddsavstånd till bostäder och platser där människor uppehåller sig blir mycket viktigt och även om Gotland är en glesbygdskommun är bebyggelsen spridd längs stora delar av kusten.

Sammantaget föreslås att förslaget avstyrks och att bestämmelsen i 4 kap. 4 § MB såvitt avser de utpekade områdena på Gotland ska bibehållas i nuvarande avfattning.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Frida Brunner, enhetschef och Max Sundberg Wallman, översiktsplanerare, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att revideringar ska göras i underlaget utifrån arbetsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss av promemorian Ny kärnkraft i Sverige – flera möjliga platser vid kusten, inkom 2025-10-07

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11

Region Gotlands yttrande 2025-12-08

RS AU § 326   Remissvar. Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)

Ärendenummer: RS 2025/2136

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Regeringen har skickat ut utredningen "*Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)*" på remiss. Region Gotland är ingen utpekad remissinstans men har ändå för avsikt att svara på remissen. Remissvaren ska ha kommit in till Justitiedepartementet senast den 19 december 2025.

"Utredningen föreslår att det införs en särskild lag om återkallelse av permanent uppehållstillstånd. Lagen ska omfatta samtliga utlänningar som har permanent uppehållstillstånd som flyktingar, alternativt skyddsbehövande, vidarebosatta (kvotflyktingar), varaktigt bosatta i Sverige eller som har beviljats permanent uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter eller vid vissa verkställighetshinder. Detsamma gäller utlänningar som beviljats permanent uppehållstillstånd i enlighet med motsvarande äldre bestämmelser.

Även utlänningar som har beviljats permanent uppehållstillstånd med stöd av den tillfälliga lagen eller gymnasielagen samt anhöriga till samtliga omnämnda grupper ska omfattas av den särskilda lagen. Huvudregeln enligt den föreslagna lagen ska vara att ett permanent uppehållstillstånd som omfattas av lagen ska återkallas och ersättas med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, om det finns förutsättningar för det.

I syfte att förmå berörda utlänningar att vilja bli svenska medborgare föreslås en undantagsregel med innebörden att ett permanent uppehållstillstånd inte ska återkallas för en utlänning som inom viss tid initierat ett ärende om svenskt medborgarskap och som inte nekats medborgarskap genom ett beslut som fått laga kraft. För att motverka oskäligen konsekvenser ska ett permanent uppehållstillstånd inte heller återkallas om synnerliga skäl talar emot det och det med hänsyn till utlänningens förväntadeandel inte råder tveksamhet om att han eller hon bör ha ett permanent uppehållstillstånd." (regeringens hemsida publicerad 26 september 2025).

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag på yttrande i bilaga. Förvaltningen anser att förutsägbarhet och rättssäkerhet är centrala för att människor ska kunna bygga sina liv, bidra till samhällsutvecklingen och för att

kunna känna tillit till offentliga institutioner. Ett permanent uppehållstillstånd måste därför i grunden vara permanent.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Stefaan De Maecker, enhetschef och Matilda Gränsmark, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget ställningstagande med hänvisning till att revideringar ska göras i underlaget utifrån arbetsutskottets inspel.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-07

Förslag på yttrande 2025-12-08

RS AU § 327   Revidering av regionstyrelsens sammanträdesplan 2026

Ärendenummer: RS 2025/1093

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Föreslagna revideringar i sammanträdesplan för regionstyrelsen 2026 fastställs.

Sammanfattning

Regionstyrelsens sammanträdesplan för 2026 fastställdes i regionstyrelsen 2025-05-22, § 247. Härvarande ärende föreslår en revidering i sammanträdesplanen avseende kultur- och fritidsberedningens (KFB) andra sammanträde för år 2026. Sammanträdet föreslås att flyttas från 2026-04-01 till att i stället äga rum 2026-03-12.

Syftet med flytten är att kultur- och fritidsavdelningens uppdrag som ska presenteras inför budgetberedningen ska nå nämnden (regionstyrelsen) innan de presenteras under budgetberedningen. Med en flytt av KFB 2 till mars 2026 möjliggörs att dessa ärenden kan presenteras på samma regionstyrelsemöte som regionstyrelseförvaltningens mål och budget. Med denna planering får regionstyrelsen de ärenden som berör budget 2027 på samma möte, och kan enklare ta ställning till en samlad helhet i egenskap av regionstyrelseförvaltningens nämnd inför budgetberedningen.

På regionstyrelsens sammanträde 2025-09-30, § 377 beslutades vidare att införa personalutskott från och med år 2026. Datum för personalutskotten är i denna reviderade sammanträdesplan inkorporerade. I början av december 2025 hålls en workshop i syfte att planera för personalutskottets utformning. Efter workshopen, och inför regionstyrelsens sammanträde 2025-12-08, kommer deadlinedatum för personalutskottet också att inkluderas i den reviderade sammanträdesplanen.

Bedömning

Föreslagna revideringar bedöms adekvata i förhållande till budgetprocessen.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2025-09-30, § 377

Sammanträdesplan 2026-reviderad

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-24

RS AU § 328

Motion. Inför "Bysyklar" i Visby i samarbete med cykelhandlare och cykeluthyrare (bicyklar)

Ärendenummer: RS 2020/1048

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Vänsterpartiet Gotland yrkar i en motion att Region Gotland ska initiera en diskussion med cykeluthyrare och cykelhandlare i Visby för att undersöka möjliga lösningar för att erbjuda ett system med hyrcyklar till låg månadskostnad.

Syftet är att underlätta kombinationer av kollektivtrafik och cykel, särskilt för dem som reser från landsbygden och behöver ta sig vidare inom Visby efter bussresan. Motionären lyfter exempel som Oslos "bysyklar" och föreslår att Region Gotland kan bidra genom att samordna betalningssystemet och upplåta mark för cykelparkeringar.

Region Gotland har under flera år arbetat med att främja hållbart resande genom satsningar på gång-, cykel- och kollektivtrafik. I Visby har flera insatser redan genomförts för att underlätta cykling, bland annat förbättrad cykelinfrastruktur och utbyggnad av cykelparkeringar vid reseknutpunkter.

I den nyligen antagna *Regional cykelplan för Gotland* betonas vikten av att utveckla kombinationsresor, där cykel och kollektivtrafik kompletterar varandra för att skapa attraktiva och hållbara resmöjligheter. Enligt cykelplanen är "tänk hela resan"-perspektivet en central planeringsprincip som kan bidra till ökat kollektivtrafikresande och bättre tillgänglighet, särskilt för boende på landsbygden. Som en del av detta lyfts även möjligheten att erbjuda låne- eller hyrcykelsystem som ett alternativ till att ta med egen cykel på bussen.

Frågan om hyrcykelsystem har tidigare aktualiserats i samband med arbetet med den regionala färdplanen för hållbara transporter. Det konstaterades då att ett sådant system kräver en långsiktig driftlösning, tydlig ansvarsfördelning samt en fungerande digital plattform för bokning och underhåll.

Vid ett eventuellt införande av ett hyrcykelsystem måste Region Gotland följa lagen om offentlig upphandling (LOU). Det innebär att Region Gotland inte i förväg kan peka ut lokala cykelhandlare eller uthyrare som samarbetspartners. Ett framtida system skulle kunna upphandlas antingen som en traditionell upphandling med ekonomisk ersättning, eller som en konsessionsupphandling, där leverantören driver verksamheten helt eller delvis finansierad genom

reklamintäkter eller egen affärsmodell. Alla dessa förutsättningar behöver analyseras i en kommande förstudie eller utredning.

Region Gotlands teknikförvaltning bedömer att det finns potential i ett framtida samarbete med privata aktörer kring cykeldelning på Gotland. Frågan kan med fördel hanteras inom ramen för det fortsatta arbetet med trafikplanering och hållbara resvanor, i nära samordning med genomförandet av den regionala cykelplanen.

Ansvar för ett eventuellt genomförande bör ligga inom ramen för Teknikförvaltningens verksamhet, där frågor om kollektivtrafik, trafikplanering och hållbart resande samordnas.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens samlade bedömning är att frågan om hyrcykelsystem ligger väl i linje med den regionala cykelplanens mål om att främja kombinationsresor och hållbart resande. Eftersom möjligheten till låne- och hyrcyklar behöver utredas vidare inom ramen för cykelplanens genomförande, inklusive förutsättningar för upphandling, drift och finansiering, föreslås motionen vara besvarad.

Ärendets behandling under mötet

Saga Carlgren (V) yrkar bifall till motionen. I detta instämmer Johan Malmros (C).

Ordförande yrkar bifall till regionstyrelseförvaltningens förslag.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och Saga Carlgrens yrkande och finner att regionstyrelseförvaltningens förslag bifalls.

Beslutsunderlag

Motion. Inför ”Bysyklar” i Visby i samarbete med cykelhandlare och cykeluthyrare. 2020-06-15

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-29

RS AU § 329

Motion. Inför kortare mandatperioder i nämnder och styrelser

Ärendenummer: RS 2024/1246

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen avslås.

Sammanfattning

Anna Hrdlicka och Frans Brozén (L) yrkar i en motion att Region Gotland utreder om mandatperioderna för samtliga nämnduppdrag inom Region Gotland kan göras ettåriga, att Region Gotland utreder om mandatperioderna för samtliga styrelseuppdrag inom Region Gotland och att Region Gotland utreder hur systemet med kortare mandatperioder för nämnd- och styrelseuppdrag kan införas efter allmänna val 2026.

Av 6 kap. 18 § kommunallagen (2017:725), KL, framgår att mandattiden för ledamöter och ersättare i regionstyrelsen är fyra år. Fullmäktige bestämmer mandattiderna enligt 6 kap. 19 § KL för andra nämnder än styrelsen. I samtliga nämndreglementen har regionfullmäktige bestämt följande: *"De år val av fullmäktige har hållits i hela landet bestämmer nyvalda fullmäktige mandattiden, antal ledamöter och ersättare och presidium på sätt som följer av kommunallagen."* Med det sagt krävs inte efter valet något särskilt beslut om ändring skulle önskas av mandattiden i en nämnd, utan mandattiden i en nämnd blir då närmast en fråga för nyvalda regionfullmäktiges valberedning.

Sammanfattningsvis får motionen anses besvarad med ovanstående utredning.

Ärendets behandling under mötet

Andreas Unger (M) yrkar att motionen ska avslås.

Ordförande ställer proposition på Andreas Ungers yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Motion 2024-04-18

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-22

RS AU § 330   Motion. Förbättring av språkbruket i Regionfullmäktige för ökad tillgänglighet och förståelse

Ärendenummer: RS 2024/490

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Abdulalim Alkatea (C) har som tjänstgörande ersättare den 21 februari 2024 i en motion yrkat att regionfullmäktige uttalar som sin ambition och vilja att dess ledamöter bör använda ett tydligt och enkelt språk för att göra politiska möten mer tillgängliga och intressanta för alla invånare.

Av 10 och 11 §§ språklagen (2009:600) framgår att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska och att språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt. Det gäller även för Region Gotland.

Ett vårdat, enkelt och begripligt språk bidrar dessutom till en bättre arbetsmiljö samt en säkrare och effektivare handläggning.

Mot bakgrund av detta anser regionstyrelseförvaltningen att motionen är besvarad.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar bifall till motionen.

Ordförande yrkar bifall till regionstyrelseförvaltningens förslag.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och Johan Malmros yrkande och finner att regionstyrelseförvaltningens förslag bifalls.

Beslutsunderlag

Motion 2024-02-21

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-22

RS AU § 331 Motion. Uppförandekod

Ärendenummer: RS 2024/420

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Med anledning av tonen i politiken har Sara Lidqvist (KD), med exempel från Sundsvall, i en motion föreslagit att regionfullmäktige antar en uppförandekod för förtroendevalda.

Sedan motionen ingavs har regionfullmäktige den 17 februari 2025, § 12 reviderat dess arbetsordning och de i regionfullmäktige representerade partierna har sinsemellan den 5 mars 2025 träffat en överenskommelse om riktlinjer för regionfullmäktiges debatter.

I 26 § arbetsordningen anges bland annat att om någon i sitt yttrande skulle avlägsna sig från ämnet och inte rättar sig efter tillsägelse av ordföranden får ordföranden ta från talaren ordet samt att ordföranden kan utvisa den som uppträder störande och som inte rättar sig efter tillsägelse. Ordföranden kan därvid hämta ledning från 10 och 11 §§ språklagen (2009:600). Där framgår att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska och att språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

Med detta sagt och det begränsade utrymmet som yttrandefriheten medger för regionfullmäktige att anta formellt bindande regler om vårdat uppförande, föreslås motionen besvarad.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) yrkar bifall till motionen.

Ordförande yrkar bifall till regionstyrelseförvaltningens förslag.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och Johan Malmros yrkande och finner att regionstyrelseförvaltningens förslag bifalls.

Beslutsunderlag

Motion 2024-02-14

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-24

RS AU § 332   Medborgarförslag - Tillgängliggöra samtliga ledamöters CV och utbildningsnivå på Region Gotlands hemsida.

Ärendenummer: RS 2023/1010

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att avslå medborgarförslaget.

Sammanfattning

I ett medborgarförslag föreslås att alla ledamöters CV och utbildningsnivå tillgängliggörs på Region Gotlands hemsida.

De politiska partierna redovisar eller kan redovisa uppgifter om sina kandidaters/ledamöters CV och utbildningsnivå på sina respektive hemsidor eller motsvarande webbplatser. Med hänsyn härtill och dataskyddsregleringens krav för att få behandla personuppgifter framstår det som lämpligast att denna personuppgiftsbehandling inte tas över av Region Gotland.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag 2023-04-03

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-24

RS AU § 333   Medborgarförslag - Regionens hemliga telefonnummer

Ärendenummer: RS 2024/2129

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Medborgarförslaget bifalls.

Sammanfattning

I ett medborgarförslag som inkom 2024-10-04 föreslås att det vid telefonsamtal från Region Gotland tydligare ska framgå att samtalet kommer från Region Gotland. Idag visas texten ”hemligt nummer”.

Regionstyrelseförvaltningen som utrett frågan har hittat en lösning som borde öka tydligheten och som även fungerar för verksamheterna samt är tekniskt möjlig.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår regionstyrelsen att besluta att gå vidare och genomföra förändringen på så sätt att sluta visa hemligt nummer på de telefonabonnemang som är kopplade till regionens gemensamma växelsystem.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att ett särskilt nummer som representerar hela Region Gotland bör skapas för att ersätta ”*hemligt nummer*”. Det övergripande numret ska gå till röstsvar som innehåller ett meddelande som berättar att någon från Region Gotland söker dig.

Visningen av ett Region Gotland-nummer kommer enbart att fungera för de telefonabonnemang inom regionen som är kopplade till det gemensamma växelsystemet. För fristående abonnemang gäller enskilda lösningar.

Förutom att tydligheten blir bättre för mottagaren av samtal så bör även tryggheten hos mottagaren av samtalet, öka.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag 2024-10-04

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-06

RS AU § 334   Information. Värdskap Världens barn 2025

Ärendenummer: RS 2025/1355

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Region Gotland och Visby Centrum genomförde under hösten 2025 ett gemensamt värdskap för *Kommunkampen för Världens Barn*. Trots kort framförhållning och otydlighet från Världens Barn och SVT i uppdragets omfattning levererades ett mycket lyckat arrangemang med stark lokal förankring och ett imponerande insamlingsresultat på nästan 2 miljoner kronor – en fyrdubbling jämfört med föregående år.

Det nära samarbetet mellan Region Gotland och Visby Centrum var avgörande för framgången. Den gemensamma arbetsformen präglades av högt tempo, stort engagemang och snabba beslut, vilket möjliggjorde genomförandet trots snäva tidsramar.

Evenemanget skapade stolthet, delaktighet och engagemang bland invånare, företag och föreningar, och visade tydligt hur evenemang kan stärka Gotlands attraktivitet som plats.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Josefine Eriksson, projektledare, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-12

RS AU § 335   Regiondirektörens information

Sammanfattning

Regiondirektör Stefan Hollmark informerar arbetsutskottet om följande:

- Uppdrag - utvärdering av styrmodell/ledningssystem.
- Region Gotland har tecknat avtal om nytt huvudjournalssystem.
- Högre regional ledningsövning – Marianne 2025.
- Årets kommunala insats 2025.